

***Diagnoza na potrzeby wyznaczenia
obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
na terenie Gminy Ćmielów***

INICJATYWAŁOKALNA.PL

Lipiec 2016

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka Gminy Ćmielów.....	4
2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	9
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników	14
3.1. Sfera społeczna	14
3.2. Sfera gospodarcza.....	17
3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	19
3.4. Sfera techniczna.....	21
3.5. Sfera środowiskowa.....	23
3.6. Wyniki diagnozy w poszczególnych sferach.....	28
4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Ćmielów	32
5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów	34
Spis fotografii.....	52
Spis map	52
Spis schematów	53
Spis tabel	53
Załącznik 1. <i>Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Ćmielów.</i>	54

Wstęp

W związku z przemianami społeczno-gospodarczymi wywołanymi procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej, zachodzi szereg niekorzystnych procesów na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W takiej sytuacji strategiczne programowanie rozwoju gminy, a w szczególności procesu rewitalizacji musi być oparte na wynikach analiz zróżnicowania koncentracji zjawisk kryzysowych wewnątrz gminy. Takie podejście umożliwia zaplanowanie działań odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów występujących na danym obszarze.

Podstawę formalno-prawną dla prowadzenia procesu rewitalizacji przez gminę, w zakresie swoich właściwości, stanowią *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzone w dniu 03.07.2015 r. przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

Na mocy art. 3 ust. 1 ww. ustawy „przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do wdrożenia i prowadzenia procesu rewitalizacji stanowią zadania własne gminy”. Zgodnie z art. 8 i 11 ust. 2, w przypadku gdy gmina zamierza realizować ww. zadania własne „rada gminy wyznacza, w drodze uchwały z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Do wniosku załącza się diagnozę (...) potwierdzającą spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia”.

Niniejszy dokument obejmuje diagnozę Gminy Ćmielów, która służy zidentyfikowaniu obszarów gminy w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Analiza obejmuje cały obszar gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne, a przeprowadzona została w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Diagnoza stanowi podstawę do podjęcia przez Radę Miejską w Ćmielowie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów, dla którego sporządzony zostanie Gminny Program Rewitalizacji.

1. Charakterystyka Gminy Ćmielów

Gmina Ćmielów położona jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w południowo-wschodniej części powiatu ostrowieckiego. Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie na koniec 2014 roku powierzchnia ogółem gminy wynosiła 119,72 km² (w tym: Miasto Ćmielów – 13,21 km² i tereny wiejskie – 106,51 km²), natomiast zamieszkiwało ją 7 711 osób (w tym: w Mieście Ćmielów – 3 130, a na terenach wiejskich – 4 581 osób).

Mapa 1 Położenie Gminy Ćmielów na tle kraju, województwa i powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapapolski.com.pl

Gmina Ćmielów graniczy: od zachodu – z Gminą Bodzechów, od północy – z Gminą Bałtów, od północnego-wschodu – z Gminą Tarłów (powiat opatowski), od wschodu – z Gminą Ożarów i Gminą Wojciechowice (powiat opatowski), od południa – z Gminą Opatów, a od południowego-zachodu z Gminą Sadowie (powiat opatowski).

Zgodnie z art. 7 w rozdziale II *Statutu Miasta i Gminy Ćmielów*¹ gminę tworzą 24 sołectwa i 3 osiedla na terenie Ćmielowa, które powierzchniowo nie obejmują terenu całego miasta.

Jednostki pomocnicze na terenie wiejskim gminy to następujące sołectwa: Boria, Borownia, Buszkowice, Brzóstowa, Czarna Glina, Drzenkowice, Glinka, Grójec, Jastków, Krzczonowice, Łysowody, Piaski Brzostowskie, Podgrodzie, Podgórze-Smyków, Przeuszyn, Ruda Kościelna, Stoki Duże, Stoki Małe, Stoki Stare, Trębanów, Wiktoryn, Wola Grójecka, Wólka Wojnowska oraz Wojnowice.

Miasto Ćmielów jest siedzibą organów gminy. W celu przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji dokonano podziału Miasta Ćmielowa na 3 obszary (jednostki strukturalne).

Obszar nr 1 obejmuje: ul. Ostrowiecką, ul. Mariana Raciborskiego, ul. Zamkową, ul. Zaciszną, ul. Opatowską, ul. Polną, ul. Wąską, ul. Wspólną, ul. Targową, ul. Szydłowiecką, ul. Sportową, ul. Sienkiewicza, część ul. Sandomierskiej do ul. Wąskiej, ul. Rynek, ul. Przesmyk, ul. Poprzeczną, ul. Niecałą, ul. Krótką, ul. Jasną, ul. Długą i ul. Cmentarną.

Obszar nr 2 obejmuje: ul. Dworcową, ul. Kolejową, ul. Łąkową, ul. Ogrodową, ul. Jastkowską, ul. Legionów oraz część ul. Sandomierskiej – od ul. Wąskiej do ul. Jastkowskiej.

Obszar nr 3 obejmuje: ul. XX-lecia Polski Ludowej, ul. Adama Mickiewicza, ul. Gwardii Ludowej, ul. Jana Nałazka, ul. Małachowską, ul. Mostową, ul. Różaną, ul. Słoneczną, ul. Stanisława Staszica, ul. Stefana Żeromskiego, ul. Szkolną, ul. Wałową, ul. Zieloną, ul. Adama Asnyka, ul. Bolesława Prusa, ul. Elizy Orzeszkowej, ul. Juliusza Słowackiego, ul. Marii Konopnickiej oraz część ul. Sandomierskiej – od ul. Jastkowskiej do miejscowości Wólka Wojnowska.

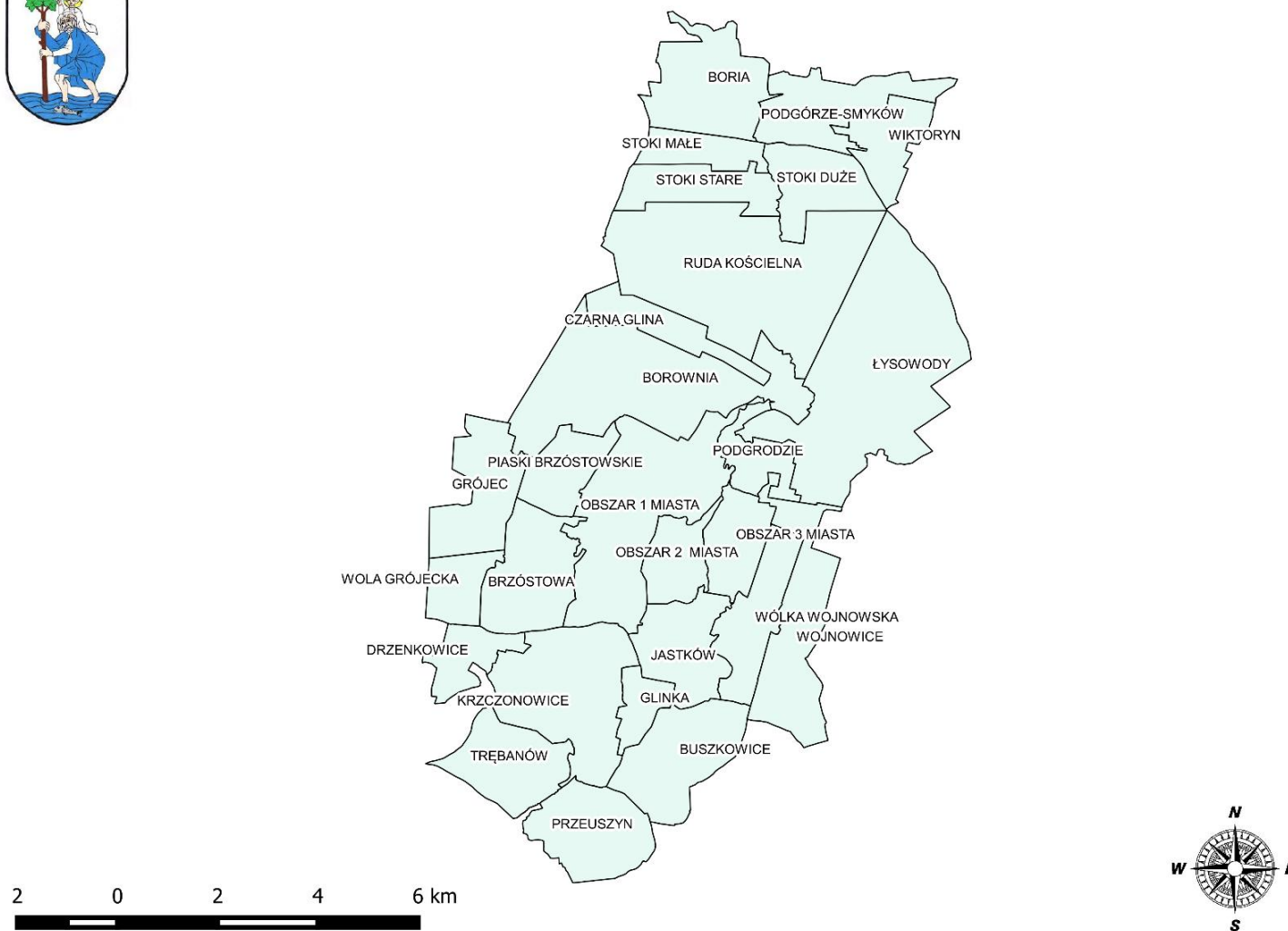
Podział Gminy Ćmielów na jednostki strukturalne na potrzeby przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawia mapa 2.

¹ Załącznik 1 do *Uchwały Nr XLI/318/2014 Rady Miejskiej w Ćmielowie z dnia 17 lipca 2014 roku w sprawie uchwalenia Statutu Miasta i Gminy Ćmielów*.

Należy jednak zaznaczyć, że do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Ćmielów na jednostki strukturalne, wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących w zasobach Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej². W tych danych brakuje granic sołectwa Piaski Brzóstowskie, które wchodzi w skład obrębu Brzóstowa. W związku z tym, zgodnie z danymi Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie zaznaczono przebieg granic ww. sołectwa oraz określonych obszarów miasta na przedstawionych mapach 2–7 i 10–12, 14–18.

² Strona internetowa Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane/prg.html, inf. z dnia 13.06.2016.

Mapa 2 Podział Gminy Ćmielów na jednostki strukturalne

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowe dane dotyczące powierzchni i liczby ludności poszczególnych sołectw oraz obszarów Miasta Ćmielów na koniec 2014 roku zestawione zostały w tabeli 1.

Tabela 1 Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Ćmielów (stan na koniec 2014 roku)

Lp.	Jednostka strukturalna	Powierzchnia (km ²)	Udział w powierzchni ogólnej gminy (%)	Liczba ludności (osoba)	Udział w liczbie mieszkańców gminy ogółem (%)
Sołectwa gminy					
1.	Boria	4,71	3,9	209	2,7
2.	Borownia	9,84	8,2	36	0,5
3.	Buszkowice	6,48	5,4	198	2,6
4.	Brzóstowa	4,29	3,6	672	8,7
5.	Czarna Glina	2,22	1,9	10	0,1
6.	Drzenkowice	1,79	1,5	58	0,8
7.	Glinka	1,28	1,1	27	0,4
8.	Grójec	3,78	3,2	526	6,8
9.	Jastków	3,4	2,8	178	2,3
10.	Krzczoneowice	6,82	5,7	220	2,9
11.	Łysowody	13,29	11,1	28	0,4
12.	Piaski Brzostowskie	2,31	1,9	755	9,8
13.	Podgrodzie	1,48	1,2	72	0,9
14.	Podgórze-Smyków	4,27	3,6	172	2,2
15.	Przeuszyn	4,07	3,4	227	2,9
16.	Ruda Kościelna	13,01	10,9	228	3,0
17.	Stoki Duże	3,00	2,5	79	1,0
18.	Stoki Małe	1,75	1,5	64	0,8
19.	Stoki Stare	2,66	2,2	91	1,2
20.	Trębanów	3,62	3,0	54	0,7
21.	Wiktoryn	2,34	2,0	89	1,2
22.	Wola Grójecka	1,75	1,5	118	1,5
23.	Wólka Wojnowska	3,21	2,7	208	2,7
24.	Wojnowice	5,14	4,3	262	3,4
Obszary na terenie miasta					
1.	Obszar I Miasta Ćmielów	8,72	7,3	1533	19,9
2.	Obszar II Miasta Ćmielów	2,14	1,8	876	11,4
3.	Obszar III Miasta Ćmielów	2,45	2,0	721	9,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzonych w dniu 03.07.2015 r. przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz *Ustawie z dnia 9 października o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ww. ustawy *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ustawy i w ww. Wytycznych, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”³.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Ćmielów podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie wiejskim gminy przyjęto podział na sołectwa, natomiast na terenie Miasta Ćmielów przyjęto podział na 3 obszary. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Ćmielów z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto wskaźniki przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Ćmielów w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Miasta i Gminy
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	
	Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie	5.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim
		6.	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, 03.07.2015, s. 6–7.

	Opieka społeczna	7.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie
		8.	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	
	Skala problemów społecznych	9.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	
		10.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	
		11.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	
		12.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	
		13.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.	
		14.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	
		15.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	szt.	
	Poziom edukacji i wychowania przedszkolnego	16.	Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej (<i>dane dla gminy</i>)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi
		17.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (<i>dane dla gminy</i>)	%	
		18.	Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (<i>dane dla gminy</i>)	%	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
	Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego	19.	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców	szt.	Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach
		20.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję	%	
	Udział w życiu publicznym	21.	Frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku	%	Urząd Miasta i Gminy
	Aktywność społeczna/kulturalna mieszkańców	22.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	szt.	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
GOSPO-DARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	23.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Statystyczny w Kielcach
	Sytuacja gospodarcza	24.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (<i>dane dla gminy</i>)	szt.	Główny Urząd Statystyczny

		25.	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	(BDL)
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	26.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	Urząd Miasta i Gminy
	Poziom obsługi komunikacyjnej	27.	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	
TECHNICZNA	Mieszkalnictwo	28.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	
	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	29.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
		30.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
ŚRODOWISKOWA	Zieleń urządzone	31.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	
	Formy ochrony przyrody	32.	Położenie na terenie objętym formami ochrony przyrody (dotyczy wyłącznie form: obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy)	TAK/ NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
	Tereny zalewowe	33.	Położenie na terenach zalewowych	TAK/ NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Źródło: Opracowanie własne

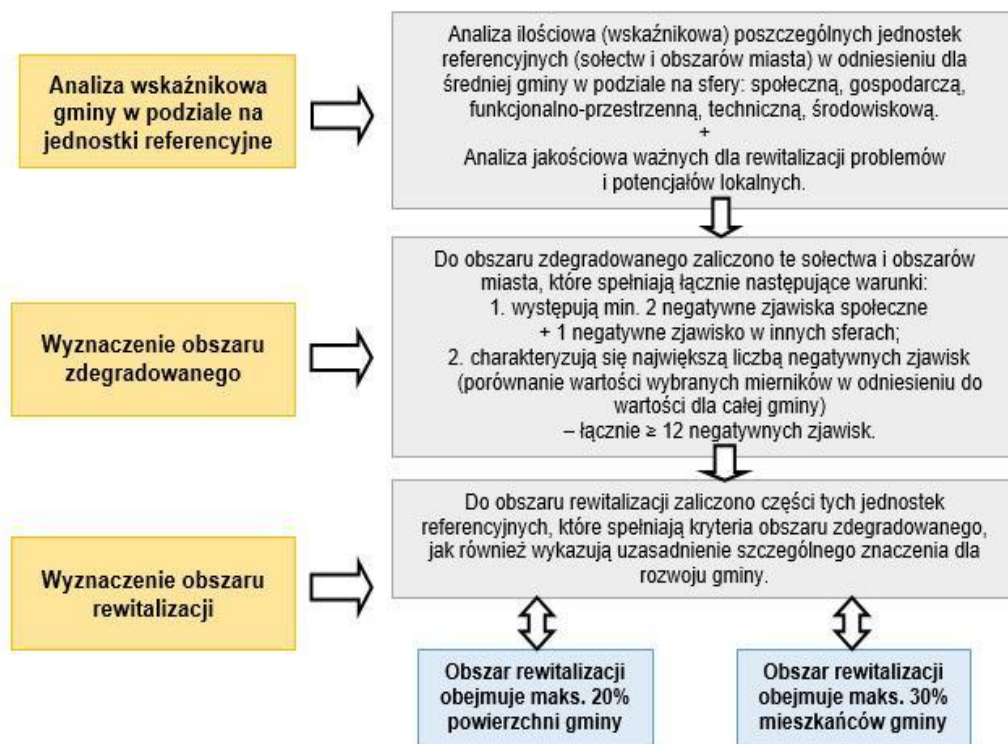
Proces diagnostyczny został przeprowadzony we współpracy pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie i jednostek organizacyjnych gminy wraz z zespołem zewnętrznych ekspertów. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi. Dla przyjętych jednostek referencyjnych pozyskano dane statystyczne gromadzone w zasobach Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach oraz Urzędu Statystycznego w Kielcach, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Ćmielów przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników

3.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”.

W związku z tym, wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji i wychowania przedszkolnego, stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, udziału w życiu publicznym oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

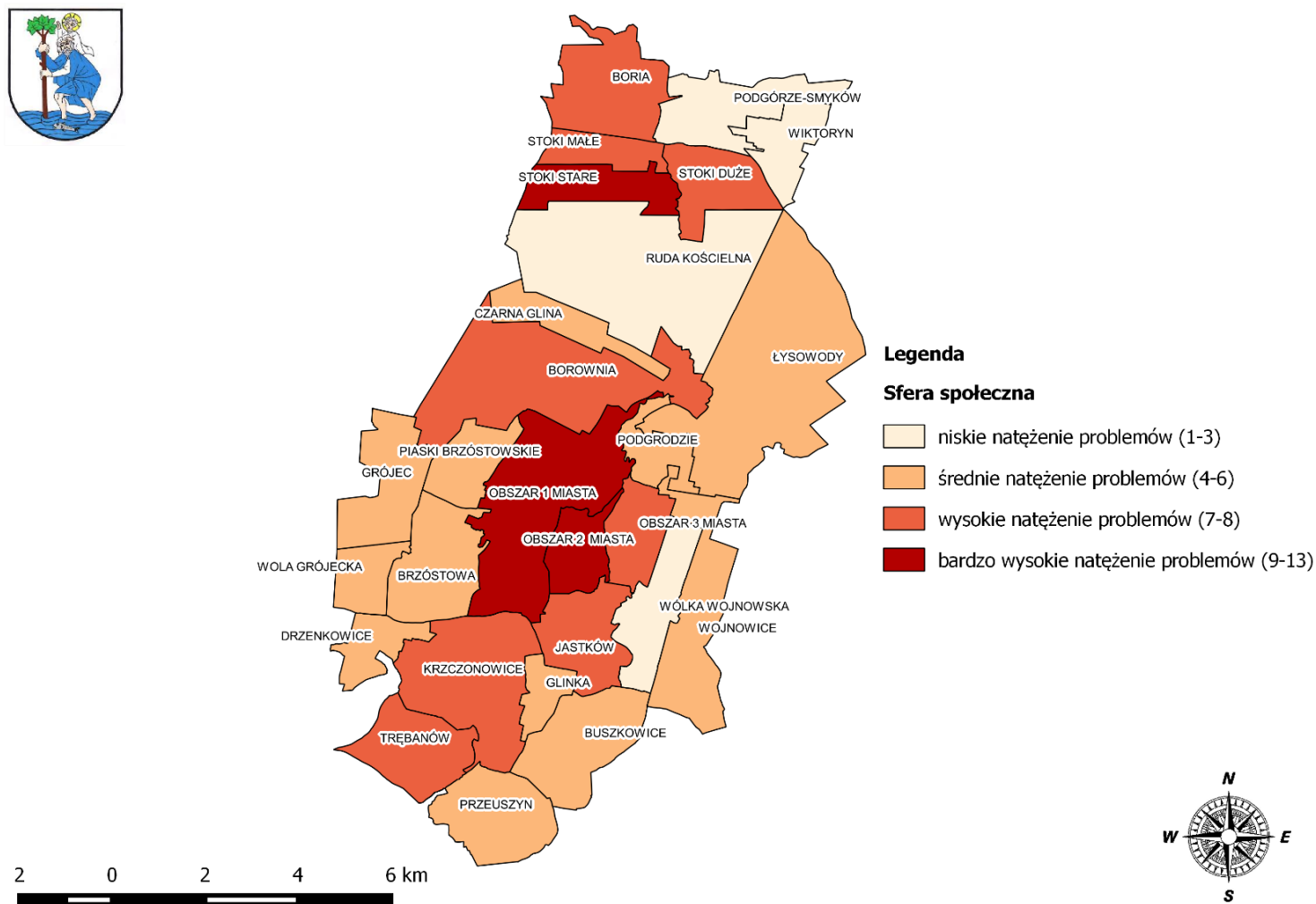
Przyjęto metodę naturalnego podziału (tzw. „Jenks”), która opiera się o algorytmy takiego rozmieszczenia wartości zbioru danych w klasach, aby w każdej z klas zminimalizować średnią dewiację zbioru w grupie, maksymalizując w stosunku do innych grup. Innymi słowy, metoda ta dąży do zredukowania wariancji wewnątrz klasy, na rzecz maksymalizowania wariancji pomiędzy klasami. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej zostały przedstawione w poszczególnych grupach: bardzo wysokie natężenie problemów (9–13), wysokie natężenie problemów (7–8), średnie natężenie problemów (6–4), niskie natężenie problemów (3–1).

Z uwagi na trudności w pozyskaniu danych zagregowanych do poziomu sołectw gminy i obszarów na terenie miasta, część wskaźników charakteryzujących sferę społeczną podana została wyłącznie jako średnia dla całej gminy. Została ona porównana do średniej dla powiatu ostrowieckiego, województwa świętokrzyskiego i Polski, aby zobrazować sytuację społeczną na terenie gminy. W związku z tym nastąpiła również konieczność wyłączenia tych wskaźników z analizy ilościowej problemów.

Po przeanalizowaniu zgromadzonych danych, które przedstawione są w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Ćmielów* można stwierdzić, że największe natężenie problemów zidentyfikowanych w sferze społecznej występuje w sołectwach: Stoki Stare (13) oraz w obszarze II (11) i obszarze I (10) Miasta Ćmielów.

Poglądową koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w poszczególnych jednostkach referencyjnych przedstawiono na mapie 3.

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach

3.2. Sfera gospodarcza

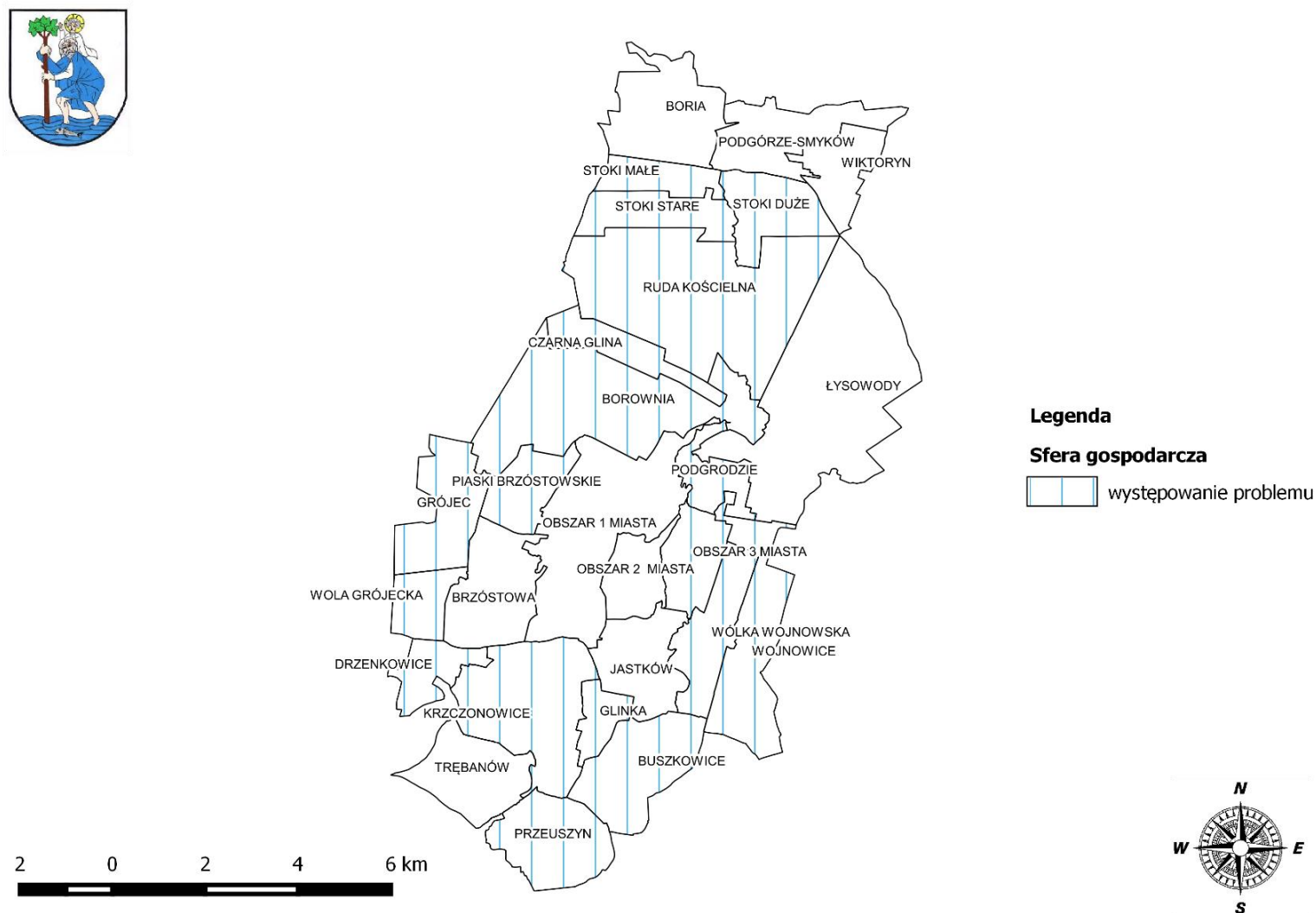
Na podstawie art. 9 ust. 1 pkt. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, w szczególności takich jak: „niski stopień przedsiębiorczości czy słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw”.

Sytuację w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców na terenie Gminy Ćmielów zobrazowano przy pomocy wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym”. Z danych przedstawionych w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Ćmielów* wynika, że obszary, które charakteryzują się niższą średnią wartością ww. wskaźnika w porównaniu do średniej dla całej gminy – to większość sołectw gminy, z wyłączeniem następujących: Boria, Brzóstowa, Jastków, Łysowody, Podgórze-Smyków, Trębanów, Wiktoryn. Ponadto nie zalicza się do obszarów problemowych w tym zakresie obszarów I i II na terenie Miasta Ćmielów, ponieważ charakteryzują się one wyższą w odniesieniu do średniej w gminie „liczbą zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym”, co jest to uzasadnione, ponieważ Ćmielów stanowi centrum aktywności gospodarczej związanej z oddziaływaniem miasta jako głównego ośrodka zaspokajającego potrzeby mieszkańców gminy.

Z uwagi na brak możliwości pozyskania danych zagregowanych do poziomu sołectw gminy i obszarów na terenie miasta, pozostałe dwa wskaźniki, tj. „liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców” oraz „liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców” podane zostały wyłącznie jako średnia dla całej gminy. Została ona porównana do średniej dla powiatu ostrowieckiego, województwa świętokrzyskiego i Polski, aby zobrazować sytuację gospodarczą na terenie gminy. W związku z tym, zaistniała również konieczność wyłączenia ww. wskaźników z analizy porównawczej.

Koncentrację stanu kryzysowego w sferze gospodarczej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Ćmielów przedstawia mapa 4.

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach

3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

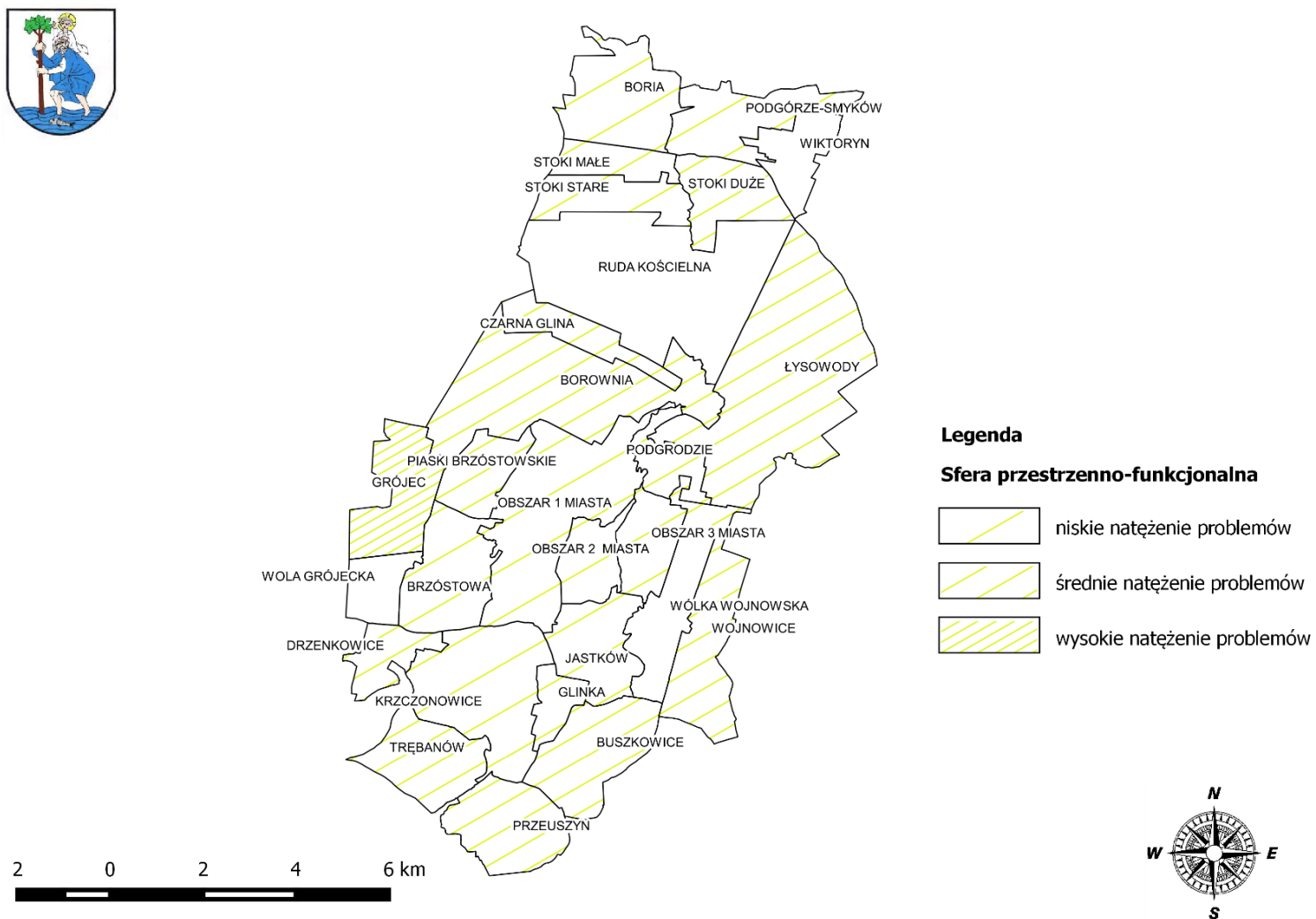
Według zapisów art. 9 ust. 1 pkt. 3 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych”.

W związku z powyższym, dokonano diagnozy ww. problemów za pomocą porównania wartości wybranych wskaźników charakteryzujących sferę przestrzenno-funkcjonalną ze średnią wartością dla całej Gminy Ćmielów. Do analizy przyjęto następujące wskaźniki: „powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców” oraz „udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem”.

Na podstawie zebranych danych, w podziale na przyjęte jednostki referencyjne Gminy Ćmielów, zawartych w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Ćmielów* można stwierdzić, że koncentracją ww. problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej charakteryzuje się większa część obszaru gminy (oprócz sołectw: Ruda Kościelna, Wiktorzyn, Wola Grójecka, Wólka Wojnowska oraz Podgórze-Smyków).

Rozkład koncentracji stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Ćmielów przedstawia mapa 5.

Mapa 5 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

3.4. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w sensie jej struktury, lokalizacji, jakości i dostępności ma znaczny wpływ na rozwój jednostki samorządu oraz stanowi jeden z podstawowych czynników kształtujących jej atrakcyjność i konkurencyjność. Przesądza również o kosztach inwestycyjnych rewitalizacji danego obszaru. Im wyższy jest stopień rozwoju infrastruktury technicznej, tym lepsze są warunki do przeprowadzenia zaplanowanych w jej zakresie zadań.

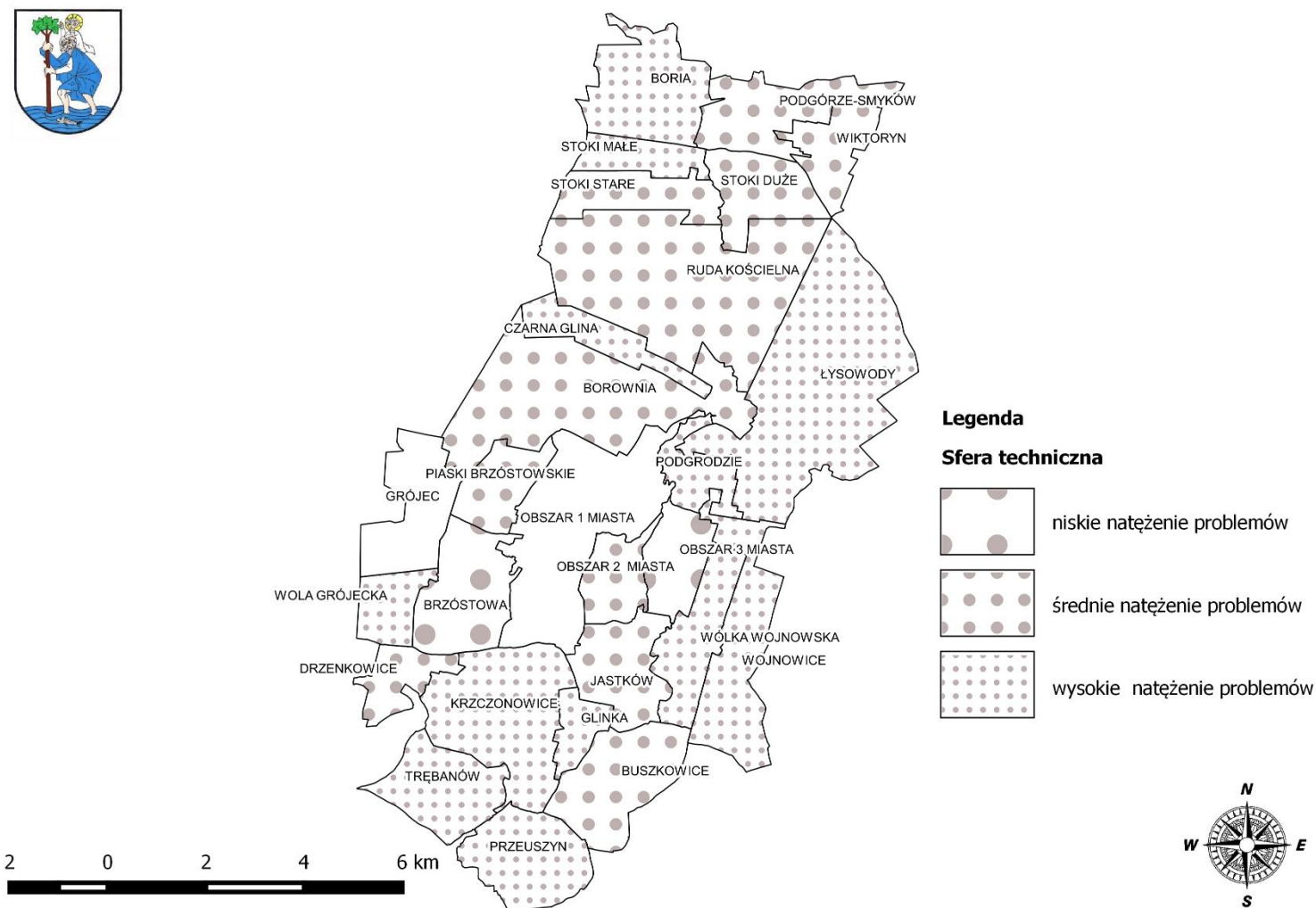
Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt. 4 o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą również wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

Do zdiagnozowania występujących problemów w ww. sferze wybrano następujące wskaźniki: „budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców”, „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych”, „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych”, których wartości w poszczególnych jednostkach referencyjnych porównano do średniej dla całej gminy.

Biorąc pod uwagę dane zawarte w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Ćmielów*, należy wskazać, że największa koncentracja problemów w sferze technicznej występuje na terenie sołectw: Boria, Czarna Gлина, Glinka, Krzczonowice, Łysowody, Podgrodzie, Przeuszyn, Stoki Małe, Trębanów, Wola Grójecka, Wólka Wojnowska, Wojnowice.

Rozmieszczenie natężenia problemów w sferze technicznej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Ćmielów przedstawiono na mapie 6.

Mapa 6 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

3.5. Sfera środowiskowa

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt. 3 obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska”.

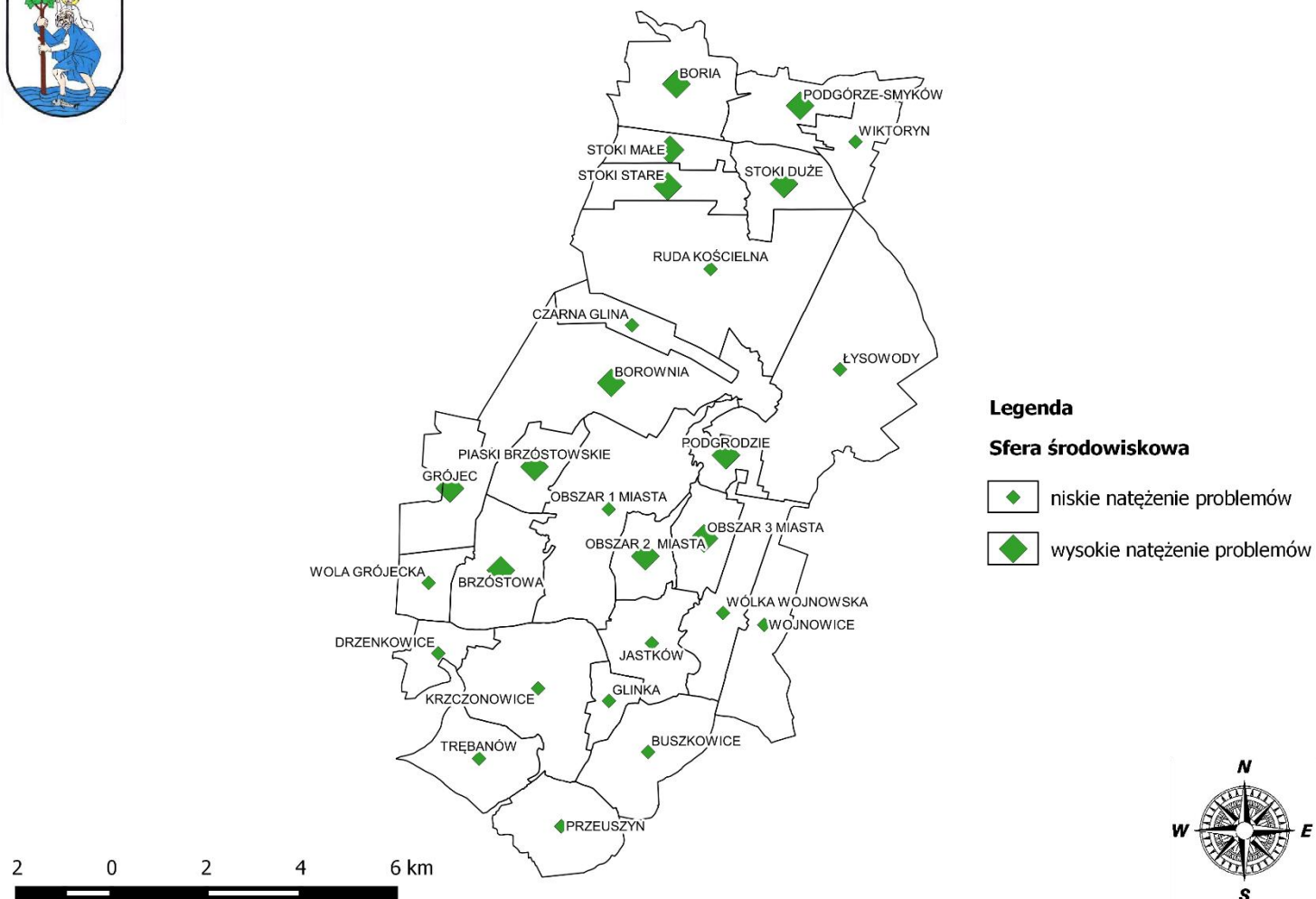
Z uwagi na brak możliwości pozyskania danych zagregowanych do poziomu sołectw gminy i obszarów na terenie miasta, sytuację w zakresie stanu środowiska zdiagnozowano na podstawie wskaźników „udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu” oraz „położenie na terenach zalewowych”, których wartości dla poszczególnych jednostek referencyjnych zostały przedstawione na mapie 7.

Diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie Gminy Ćmielów przeprowadzona została na podstawie raportu *Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014*⁴ sporządzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach. Klasyfikacji podlegały dwie strefy – Miasto Kielce oraz strefa świętokrzyska. Gmina Ćmielów leży w obszarze rozległej powierzchniowo strefy świętokrzyskiej (PL2602) o powierzchni 11 601 km², do której należą wszystkie powiaty województwa świętokrzyskiego z wyłączeniem Miasta Kielce. Analizując wyniki oceny rocznej na terenie strefy świętokrzyskiej należy zauważyć, że nie dotrzymano:

- poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM₁₀;
- poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} dla fazy II;
- poziomu docelowego B(a)P;
- poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

⁴ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.pios.gov.pl/raporty,raporty.htm, inf. z dnia 17.06.2016.

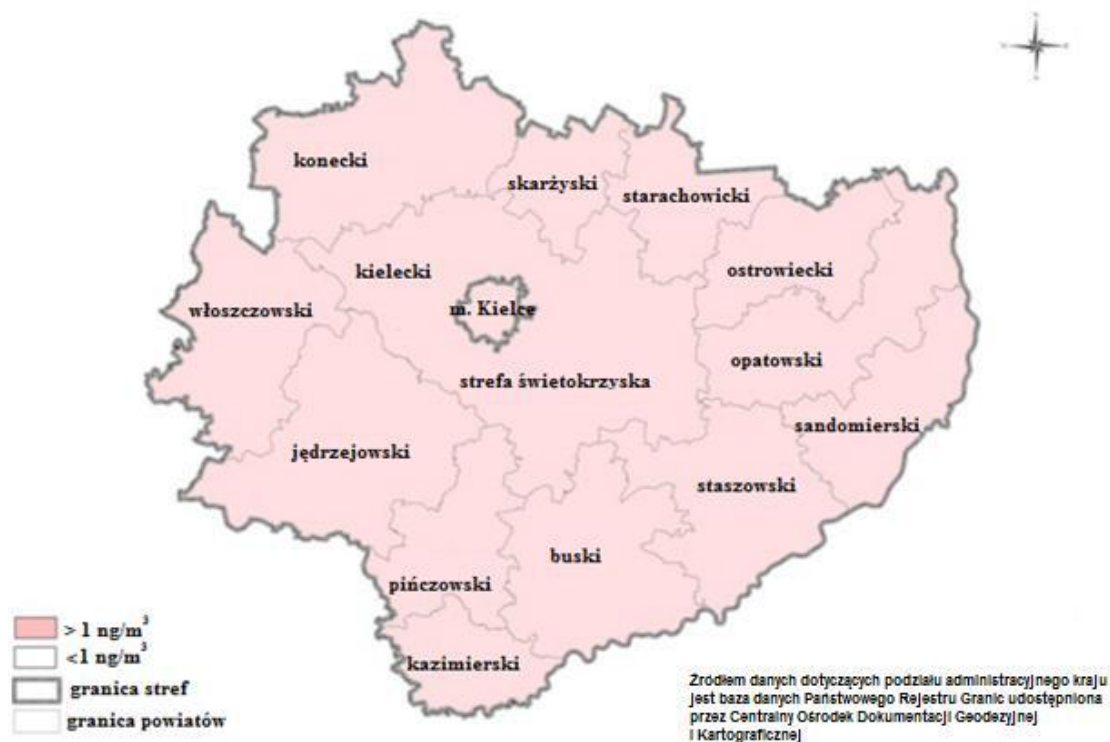
Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Na obszarze województwa świętokrzyskiego wyznaczono obszary potencjalnych przekroczeń wartości dopuszczalnych ww. zanieczyszczeń. Na mapie 8 przedstawiony został potencjalny obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P, który obejmował całe województwo świętokrzyskie⁵.

Mapa 8 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Kielce 2015, s. 31

Obszarami chronionymi, które brano pod uwagę przy opracowywaniu diagnozy były parki krajobrazowe, rezerваты przyrody i obszary Natura 2000. Spośród ww. form ochrony przyrody na terenie Ćmielowa znajduje się rezerwat przyrody Krzemionki Opatowskie o powierzchni 378,79 ha, ustanowiony na mocy *Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1995 r. Nr 33 poz. 396)⁶. Na terenie Gminy Ćmielów ww. rezerwat położony jest na obszarze sołectwa: Ruda Kościelna.

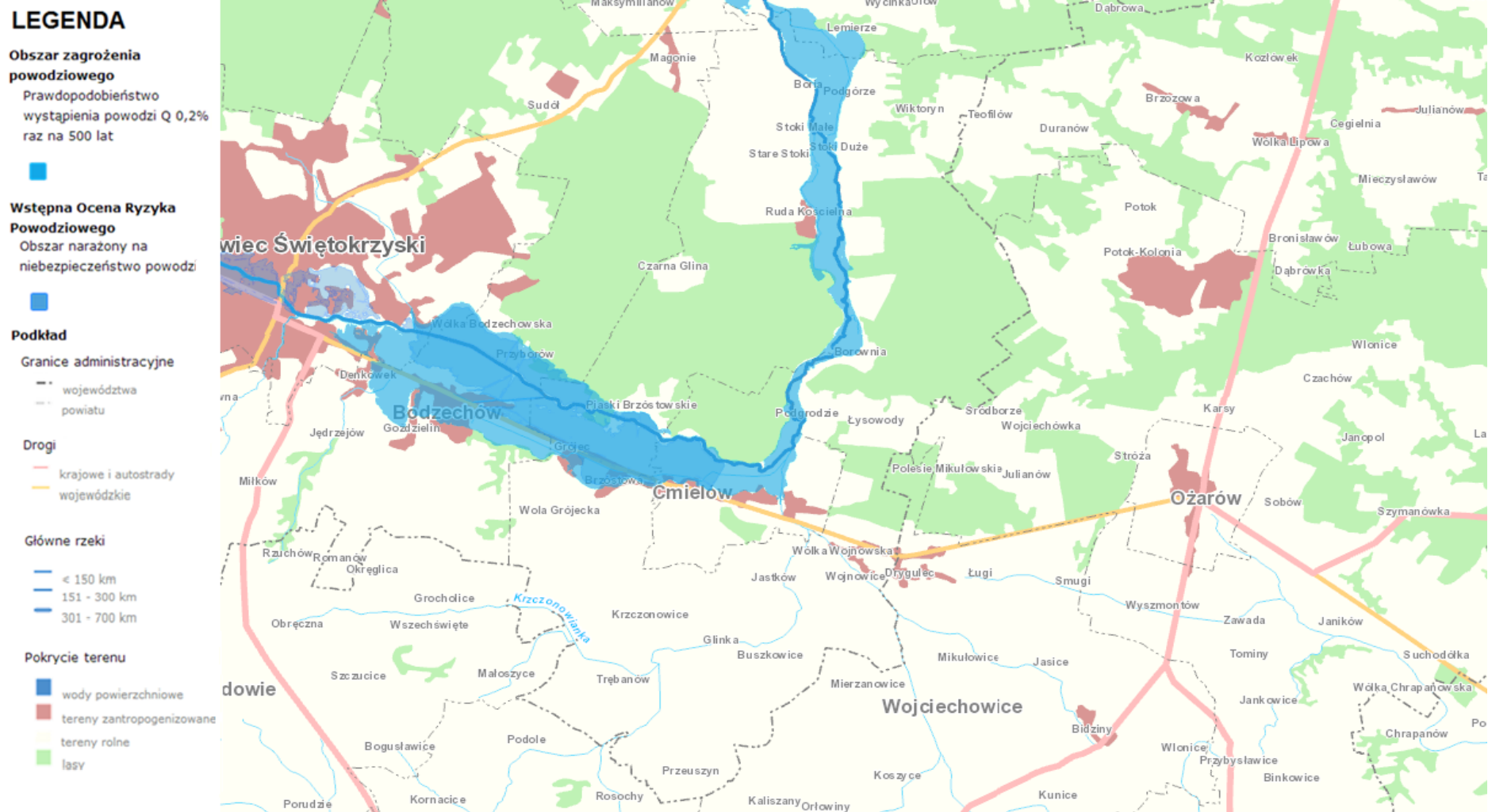
⁵ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.pios.gov.pl, inf. z dnia 17.06.2016.

⁶ Rezerваты przyrody w województwie świętokrzyskim – wykaz z dnia 05.05.2016 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody, inf. z dnia 17.06.2016.

Na terenie sołectw: Boria, Borownia, Czarna Glina, Grójec, Piaski Brzóstowskie, Podgrodzie, Podgórze-Smyków, Ruda Kościelna, Stoki Stare, Stoki Małe, Stoki Duże, Wola Grójecka oraz na terenie Miasta Ćmielów znajduje się obszar Natura 2000 Dolina Kamiennej (PLH260019). Powierzchnia ww. obszaru zgodnie z załącznikiem 1. do *Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015 roku w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny* wynosi 2 586, 45 ha.

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, teren gminy usytuowany jest niekorzystnie. Zagrożenie powodziowe pochodzi ze strony rzeki Kamiennej. Zagrożenie to występuje głównie w okresach letnich wezbrań spowodowanych deszczami frontalnymi lub deszczami nawalnymi. Najczęstszą porą występowania tego rodzaju wezbrań są miesiące czerwiec–wrzesień. Obszar zagrożenia powodziowego przedstawiono na mapie 9.

Mapa 9 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, kzgw.gov.pl

3.6. Wyniki diagnozy w poszczególnych sferach

W związku z tym, że rewitalizacja ma wymiar terytorialny, ważne są te obszary gminy, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk i lokalnych potencjałów. Efektem przeprowadzonej diagnozy Gminy Ćmielów w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, w podziale na przyjęte jednostki referencyjne jest opracowana mapa poglądowa łącząca dane z różnych dziedzin. W ten sposób została wykonana rzetelna analiza jednoznacznie wskazująca, na których obszarach gminy nakładają się różnego rodzaju problemy.

Ważnym elementem diagnozy jest również określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do przezwyciężenia stanu kryzysowego na danym obszarze. Bez takiego podejścia nie ma szans na powodzenie procesu rewitalizacji oraz na trwałą i realną poprawę jakości i warunków życia społeczności lokalnej. Zidentyfikowane potencjały lokalne w podziale na sołectwa gminy i obszary na terenie Miasta Ćmielów przedstawia tabela 3.

Tabela 3 Potencjały lokalne w podziale na jednostki referencyjne na terenie Gminy Ćmielów

Lp.	Nazwa	Zidentyfikowane potencjały lokalne
Teren Miasta Ćmielów		
1.	Obszar I	1. Duża liczba zabytków, zabytkowy układ zabudowy miasta, walory przyrodnicze (obszar Natura 2000). 2. Zakład porcelany. 3. Duża ilość obiektów sportowo-rekreacyjnych. 4. Dogodne położenie komunikacyjne (droga wojewódzka nr 755).
2.	Obszar II	1. Dogodne położenie komunikacyjne (droga wojewódzka nr 755). 2. Atrakcje turystyczne (Żywe Muzeum Porcelany). 3. Aktywność społeczna.
3.	Obszar III	1. Duża ilość terenów pod budownictwo mieszkaniowe. 2. Dobra infrastruktura wodno-kanalizacyjna i drogowa. 3. Dogodne położenie komunikacyjne (droga wojewódzka nr 755).
Tereny wiejskie gminy		
1.	Boria	1. Czyste otoczenie i brak potencjalnych zagrożeń dla środowiska naturalnego. 2. Położenie w granicach obszaru Natura 2000. 3. Duży potencjał ludzki oraz dobra organizacja społeczności lokalnej.
2.	Borownia	1. Położenie w kompleksie leśnym. 2. Położenie w granicach obszaru Natura 2000. 3. Dobra infrastruktura drogowa.
3.	Buszkowice	1. Duży potencjał rolniczy. 2. Dość dobra infrastruktura drogowa, wodociągowa. 3. Aktywność społeczna – Stowarzyszenie OSP.
4.	Brzóstowa	1. Walory krajobrazowe. 2. Dobra infrastruktura szkolna i sportowa.

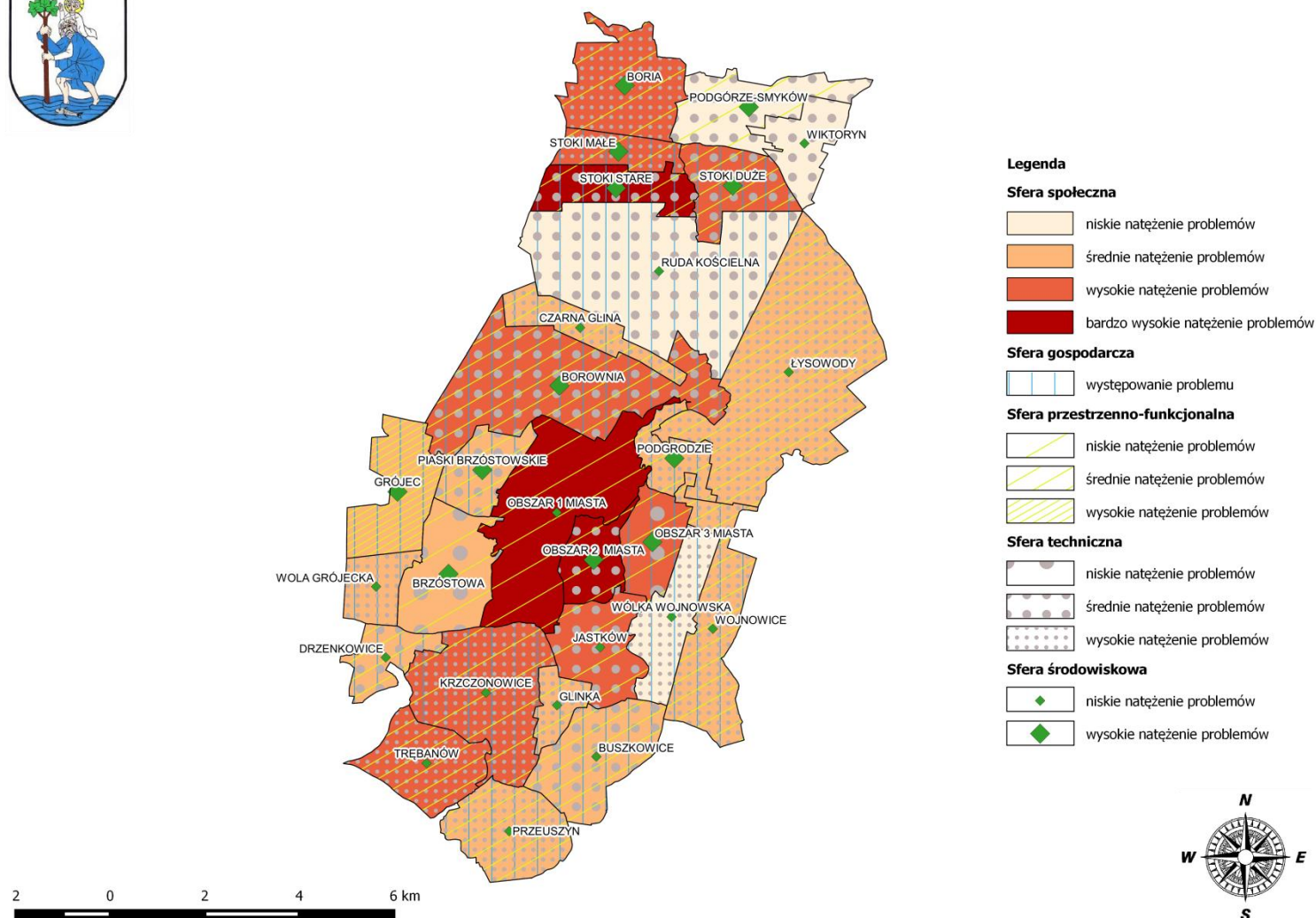
		3. Aktywność społeczna.
5.	Czarna Glina	1. Położenie w kompleksie leśnym, z dala od ruchliwych dróg i uciążliwych zakładów. 2. Walory turystyczne – atrakcyjność miejscowości pod względem wypoczynkowym (położenie w granicach obszaru Natura 2000). 3. Czyste otoczenie i niezagrożone środowisko naturalne.
6.	Drzenkowice	1. Duży potencjał rolniczy. 2. Występowanie gospodarstw rolnych o zintegrowanej działalności rolniczej. 3. Położenie z dala od ośrodków przemysłowych i miejskich.
7.	Glinka	1. Duży potencjał rolniczy. 2. Dobra infrastruktura drogowa i wodociągowa.
8.	Grójec	1. Dogodne położenie komunikacyjne. 2. Infrastruktura społeczna – strażnica OSP i świetlica środowiskowa. 3. Infrastruktura techniczna: wodociągowa, kanalizacyjna (drogowa) oraz gazowa.
9.	Jastków	1. Potencjał rolniczy. 2. Lokalna świetlica środowiskowa i strażnica OSP. 3. Dobra infrastruktura drogowa.
10.	Krzczonowice	1. Duży potencjał rolniczy, występowanie gospodarstw o zróżnicowanej produkcji. 2. Świetlica środowiskowa. 3. Dobra infrastruktura drogowa, wodociągowa oraz gazowa.
11.	Łysowody	1. Atrakcyjne położenie z dala od ośrodków miejskich i przemysłowych. 2. Walory przyrodnicze. 3. Dostępność surowców mineralnych.
12.	Piaski Brzostowskie	1. Tereny rekreacyjne (zbiornik Topiołki). 2. Duża aktywność społeczna, lokalna świetlica wiejska. 3. Uzbrojone tereny pod zabudowę mieszkaniową.
13.	Podgrodzie	1. Położenie w granicach obszaru Natura 2000. 2. Walory krajobrazowe. 3. Występowanie zabytków.
14.	Podgórze-Smyków	1. Walory krajobrazowe (położenie w granicach obszaru Natura 2000). 2. Bardzo dobrze rozwinięta baza gastronomiczno-noclegowa. 3. Tereny rekreacyjne.
15.	Przeuszyn	4. Duży potencjał rolniczy. 5. Występowanie gospodarstw zintegrowanych. 6. Występowanie zakładów przetwórstwa rolnego.
16.	Ruda Kościelna	1. Atrakcyjne położenie przyrodnicze (obszar Natura 2000). 2. Występowanie zabytków (gorzelnia, dworek). 3. Aktywność społeczna.
17.	Stoki Duże	1. Dobra infrastruktura drogowa. 2. Walory krajobrazowe – położenie w granicach obszaru Natura 2000. 3. Aktywność społeczna.
18.	Stoki Małe	1. Duża aktywność społeczna, lokalna świetlica wiejska. 2. Walory przyrodnicze – położenie w granicach obszaru Natura 2000. 3. Dobra infrastruktura drogowa i wodociągowa.
19.	Stoki Stare	1. Walory przyrodnicze – położenie w granicach obszaru Natura 2000. 2. Dobra infrastruktura drogowa i wodociągowa. 3. Walory krajobrazowe.

20.	Trębanów	1. Duży potencjał rolniczy. 2. Występowanie zróżnicowanych gospodarstw rolnych. 3. Położenie przy szlaku turystyki pieszej i rowerowej.
21.	Wiktoryn	1. Aktywność społeczna (Kół Gospodyń Wiejskich). 2. Lokalna świetlica środowiskowa. 3. Walory przyrodnicze – położenie przy terenach leśnych.
22.	Wola Grójecka	1. Dobra bonitacja gleb. 2. Występowanie gospodarstw rolnych o zintegrowanej działalności rolniczej. 3. Zabytki i pomniki historyczne.
23.	Wólka Wojnowska	1. Występowanie gospodarstw rolnych o zintegrowanej działalności rolniczej. 2. Aktywność społeczna. 3. Lokalna świetlica środowiskowa i strażnica OSP.
24.	Wojnowice	1. Występowanie gospodarstw rolnych o zintegrowanej działalności rolniczej. 2. Aktywność społeczna. 3. Lokalna świetlica środowiskowa i strażnica OSP.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Kartograficzne przedstawienie wyników diagnozy (metoda kartogramu) w poszczególnych sferach na terenie jednostek referencyjnych Gminy Ćmielów oraz nakładanie się koncentracji zjawisk kryzysowych prezentuje mapa 10. Stanowi ona podstawę i uzasadnienie do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie skoncentrowania działań na określonym obszarze rewitalizacji w Gminie Ćmielów.

Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk we wszystkich sferach w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów – wskaźnik syntetyczny

Źródło: Opracowanie własne

4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Ćmielów

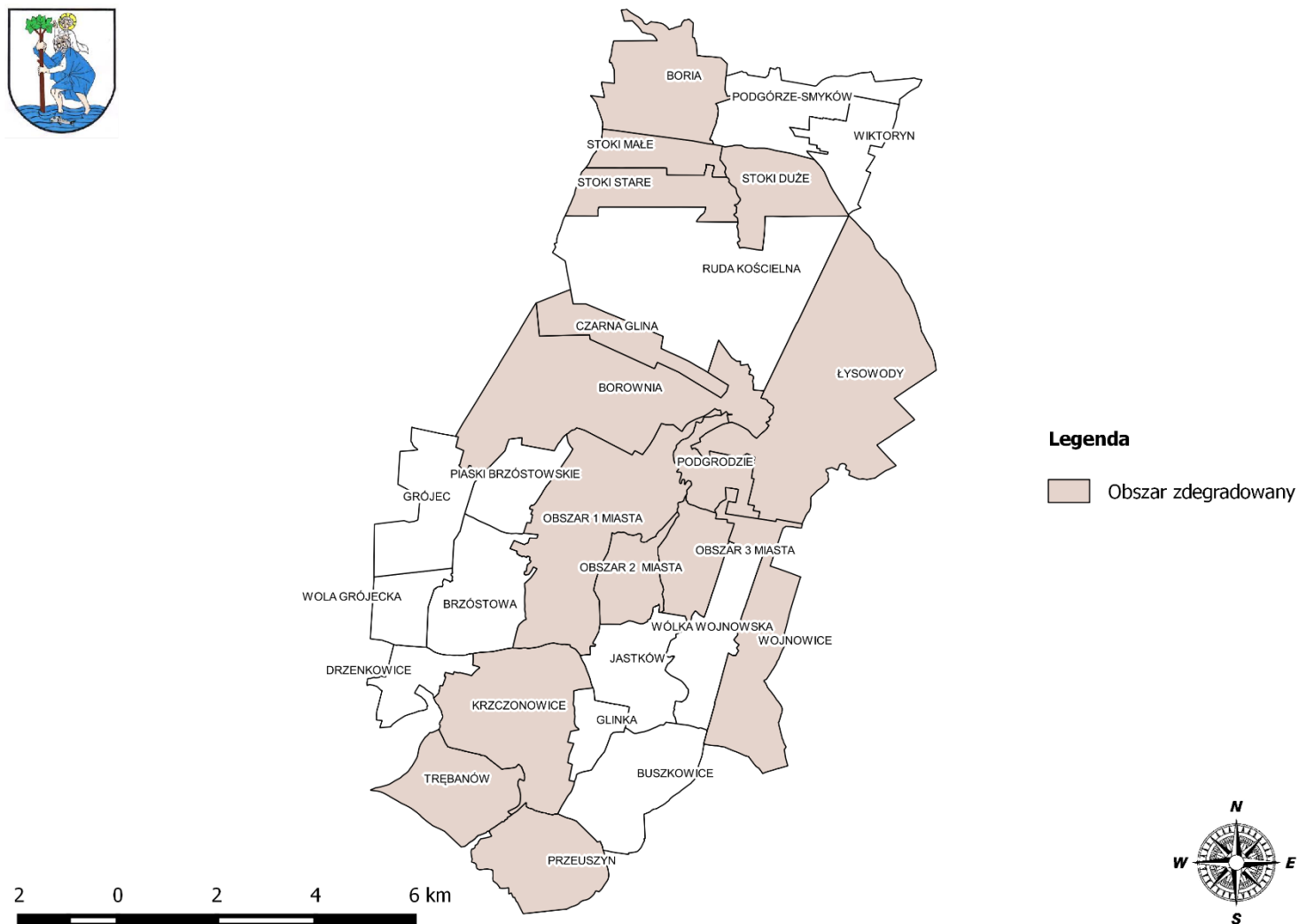
Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji *obszar zdegradowany* charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 12 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Ćmielów obejmuje sołectwa: Stoki Stare (19), Boria (15), Borownia (15), Stoki Duże (14), Stoki Małe (14), Podgrodzie (13), Trębanów (13), Łysowody (12), Przeuszyn (12), Wojnowice (12) oraz obszar I (12), obszar II (16) i obszar III (13) Miasta Ćmielów.

Wskazany obszar zajmuje 71,91 km², co stanowi 60,02% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 4 393 osoby, tj. 56,97% ogółu mieszkańców gminy.

Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Ćmielów, wyznaczonego na podstawie niniejszej diagnozy, przedstawia mapa 11.

Mapa 11 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne

5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (...). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic”.

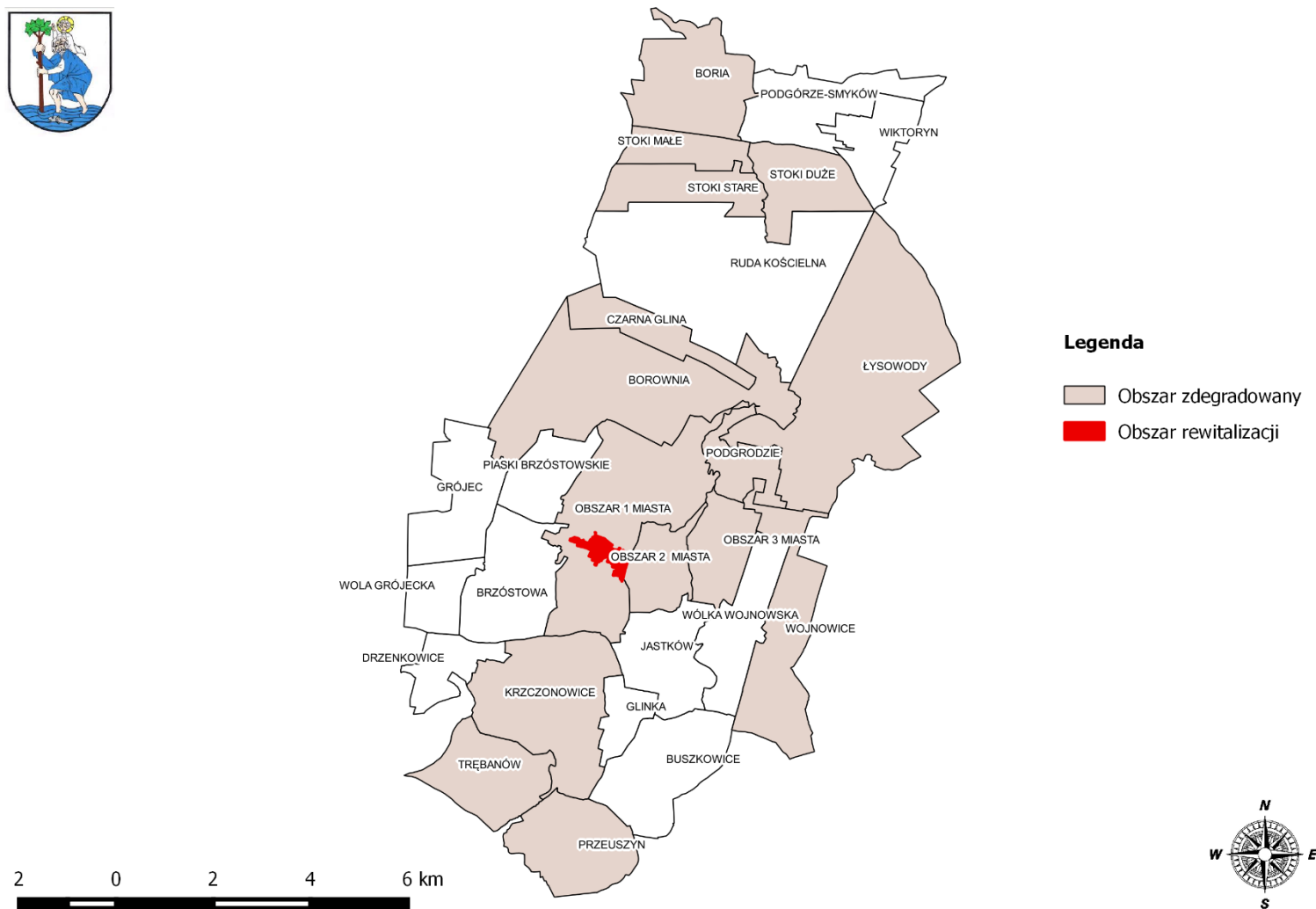
W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji będący częścią obszaru I w Mieście Ćmielów, którego granice przebiegają: od torów linii kolejowej nr 25 wzdłuż wschodniej granicy obszaru I, następnie na południe ul. Zaciszną z uwzględnieniem zlokalizowanych na niej zabudowań (bez cmentarza parafialnego), następnie przez fragment ul. Ostrowieckiej zwracając na wschód wzdłuż tej ulicy, kolejno ul. Szydłowiecką i dalej wzdłuż zabudowań, równoległe do linii kolejowej.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,42 km² (0,5% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 1 168 mieszkańców (15,15% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

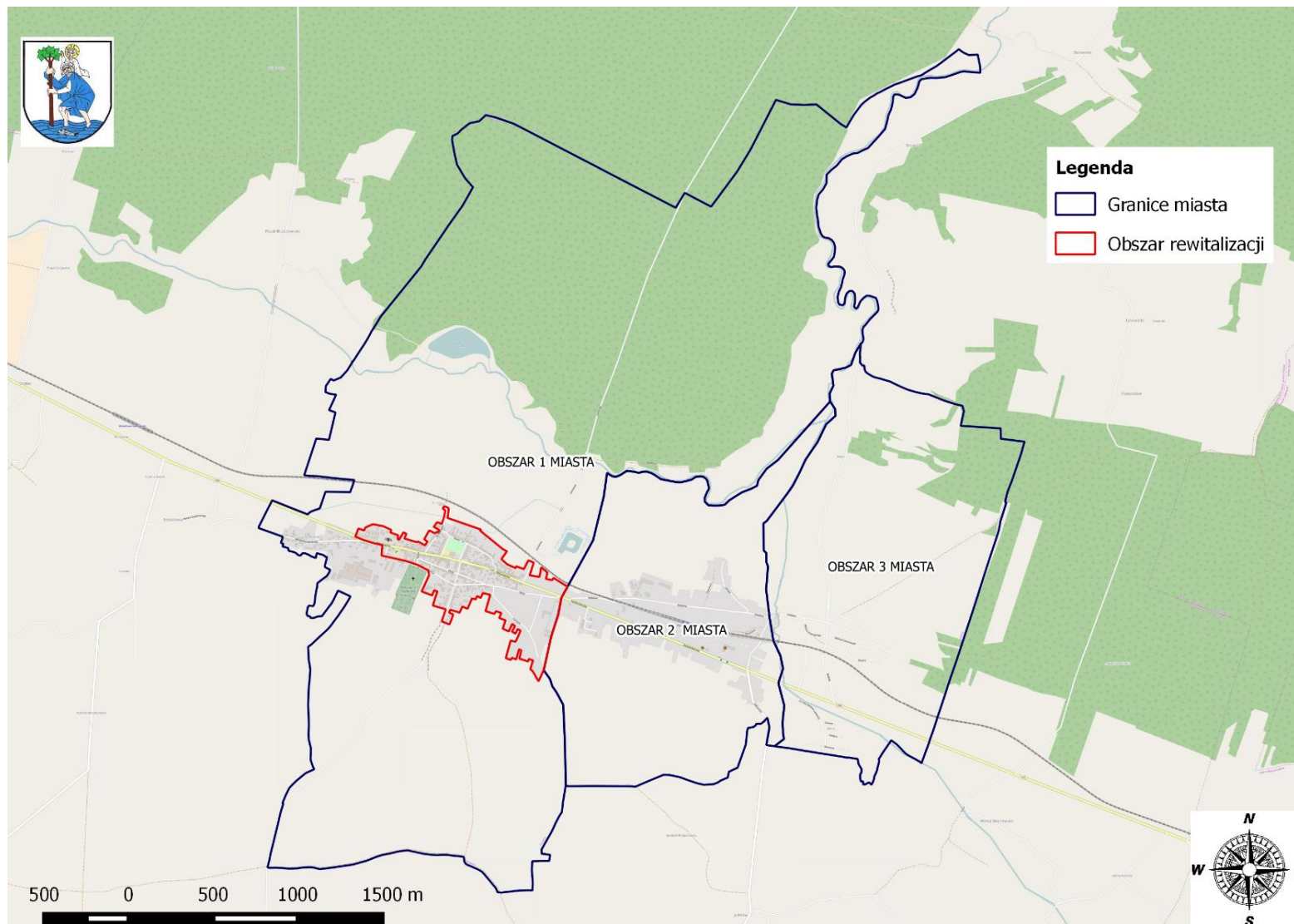
Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 12, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów zaznaczony został na mapie 13.

Mapa 12 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 13 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie openstreetmap.org

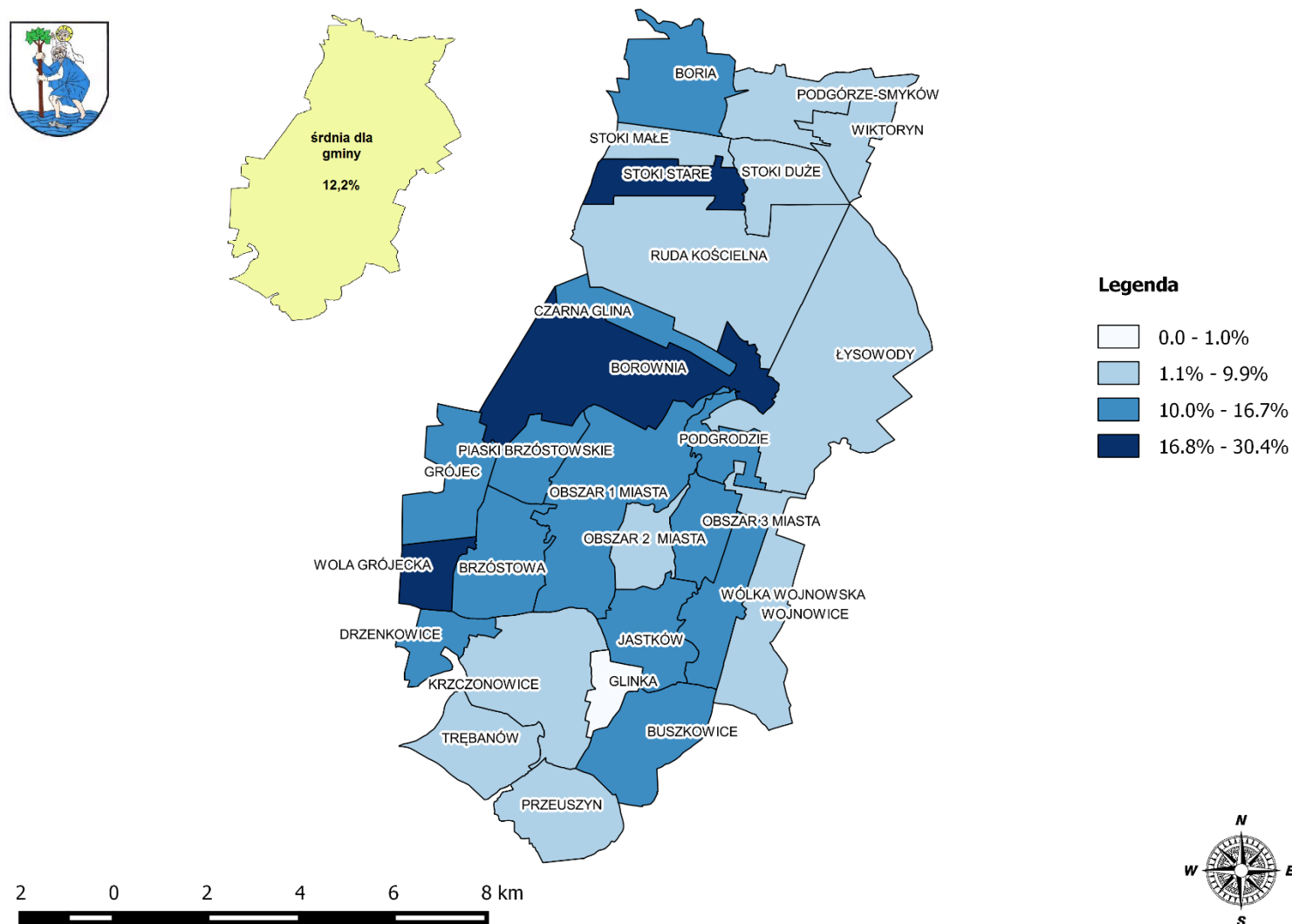
Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a także w sferach: przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Potwierdza to analiza ilościowa (wskaźnikowa) zamieszczona w tabeli 4 i na mapach 14–18 oraz analiza jakościowa (opisowa) zawarta w tabeli 5.

Tabela 4 Analiza ilościowa wybranych wskaźników dla obszaru rewitalizacji Gminy Ćmielów (dane za 2014 rok)

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy Ćmielów
Sfera społeczna			
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	15,8	12,2
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	26,3	11,8
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	87	51
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	74	45
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	szt.	30	17
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	37	22
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	21	13
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.	3	1
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	10	6
Frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku	%	57,5	58,2
Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	0,0	0,018
Sfera środowiskowa			
Czy występują tereny zalewowe?	TAK/NIE	TAK	TAK

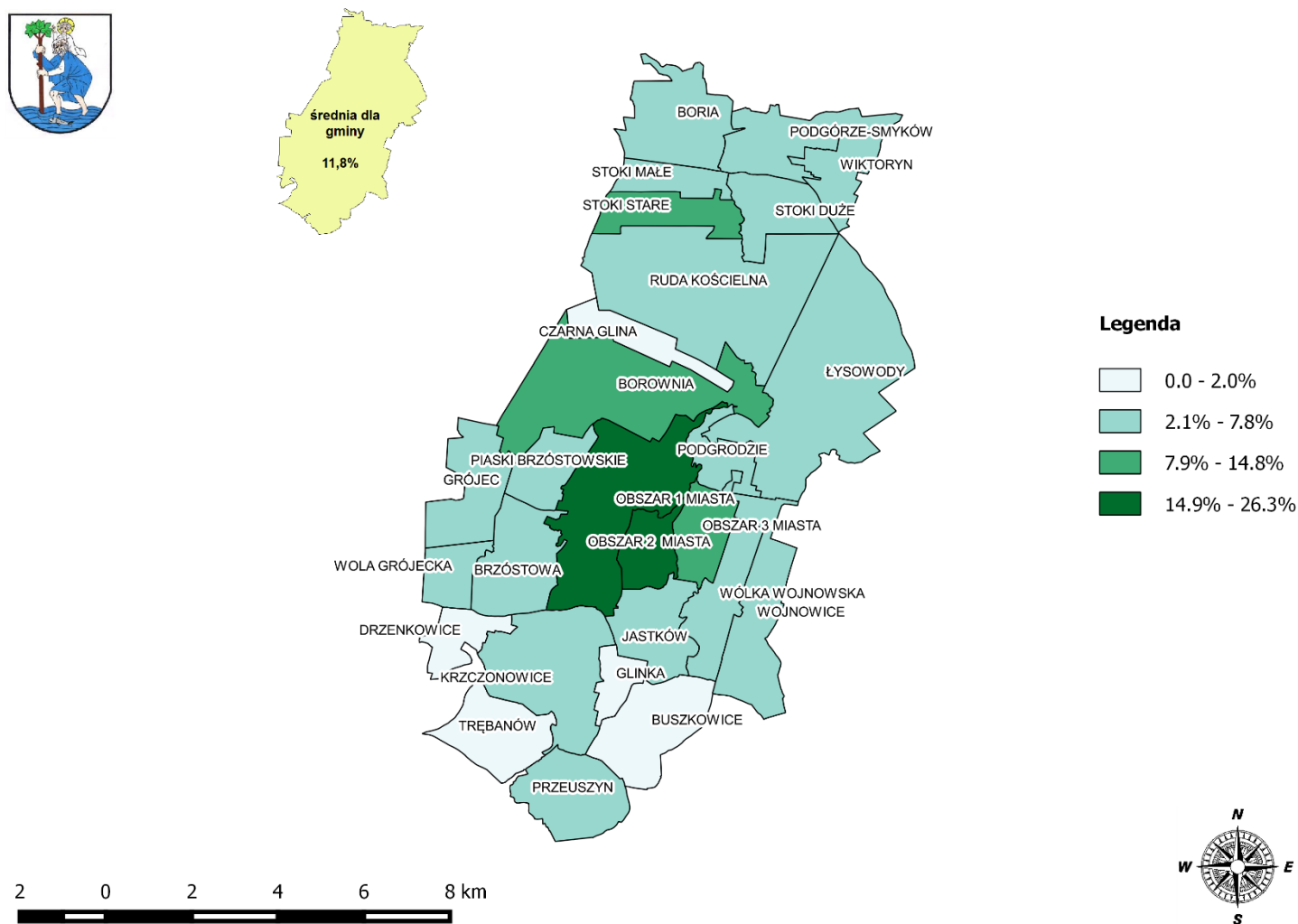
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie i Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie

Mapa 14 Rozkład wartości wskaźnika „udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

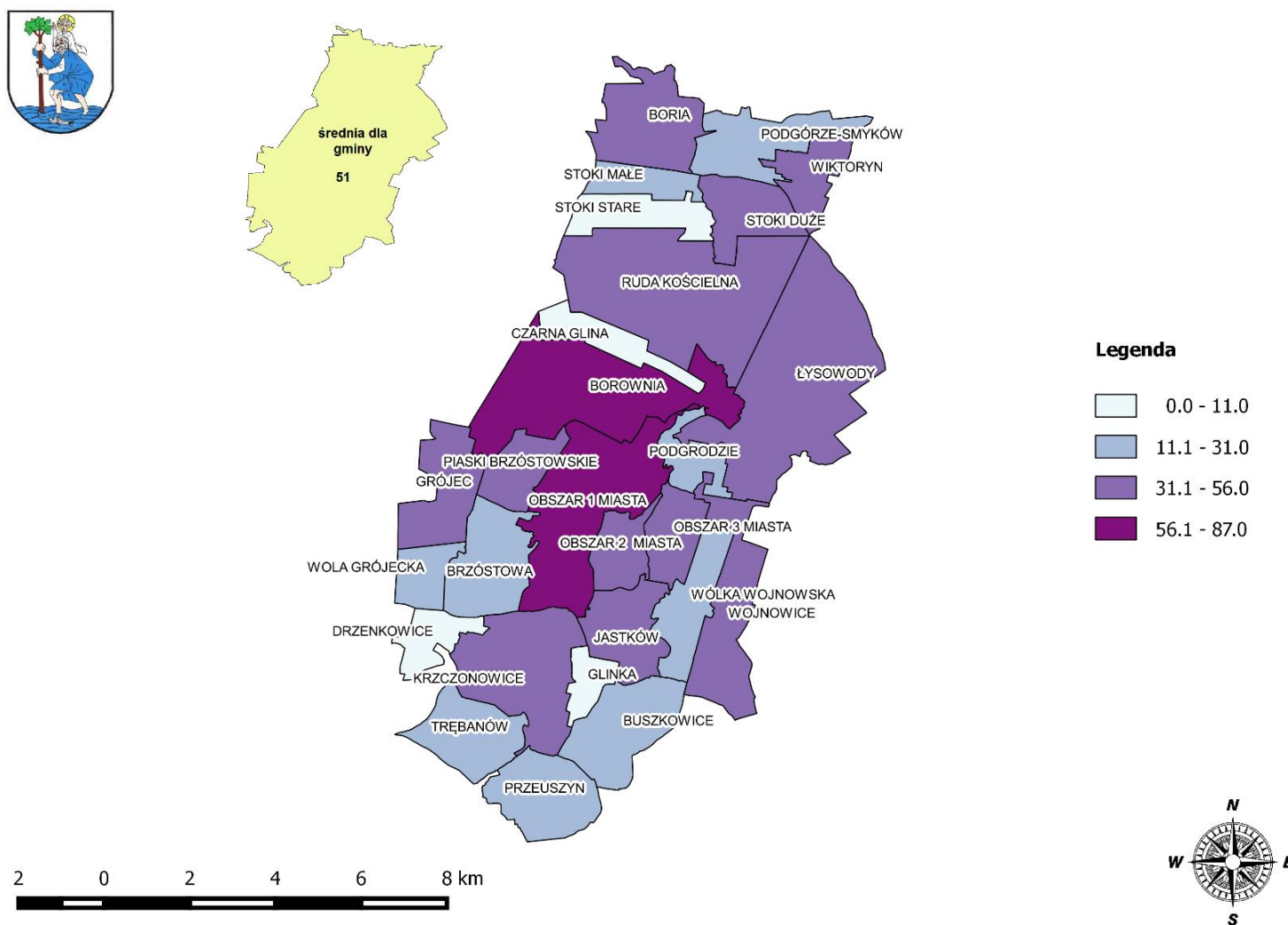
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

Mapa 15 Rozkład wartości wskaźnika „udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

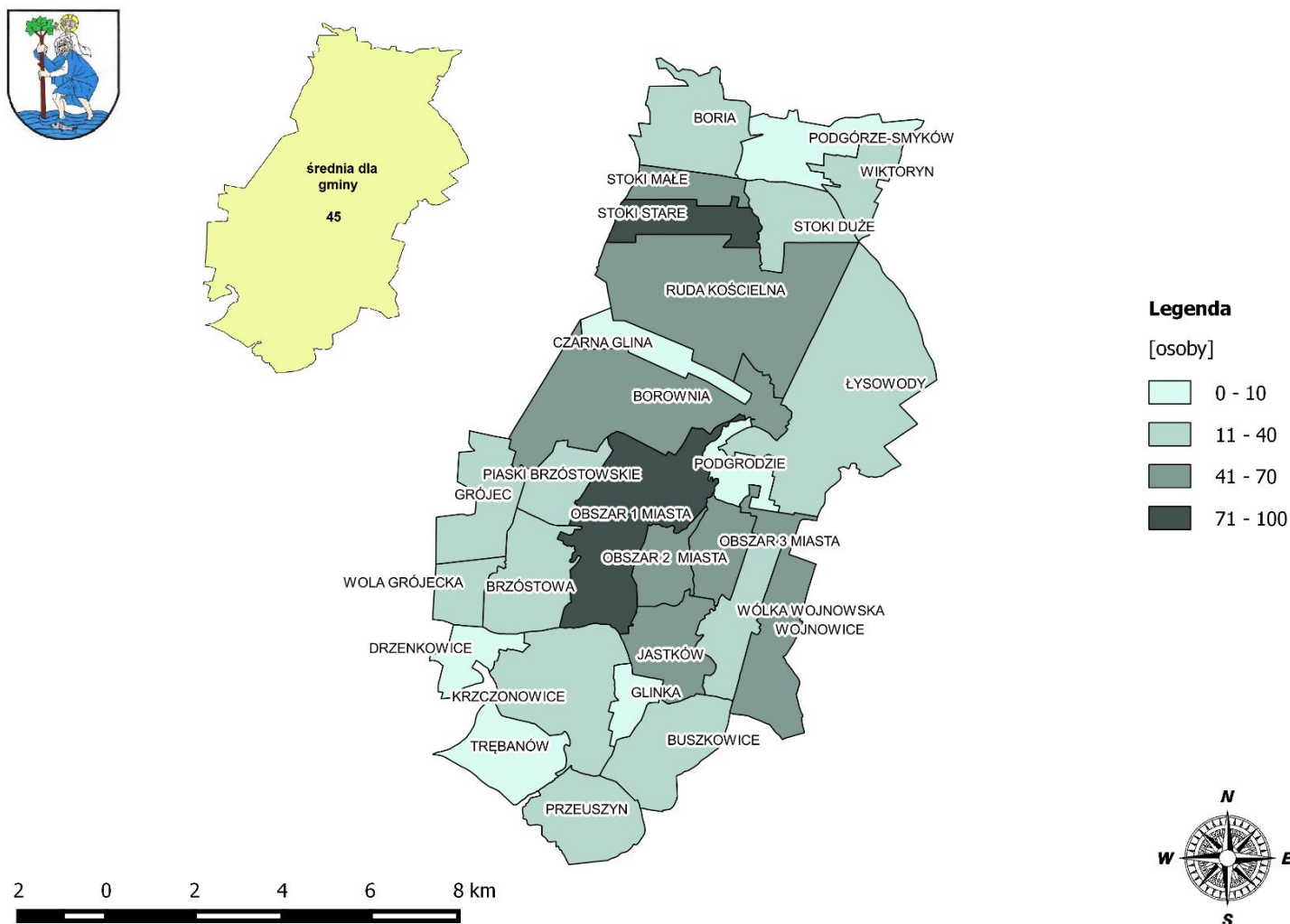
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie

Mapa 16 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

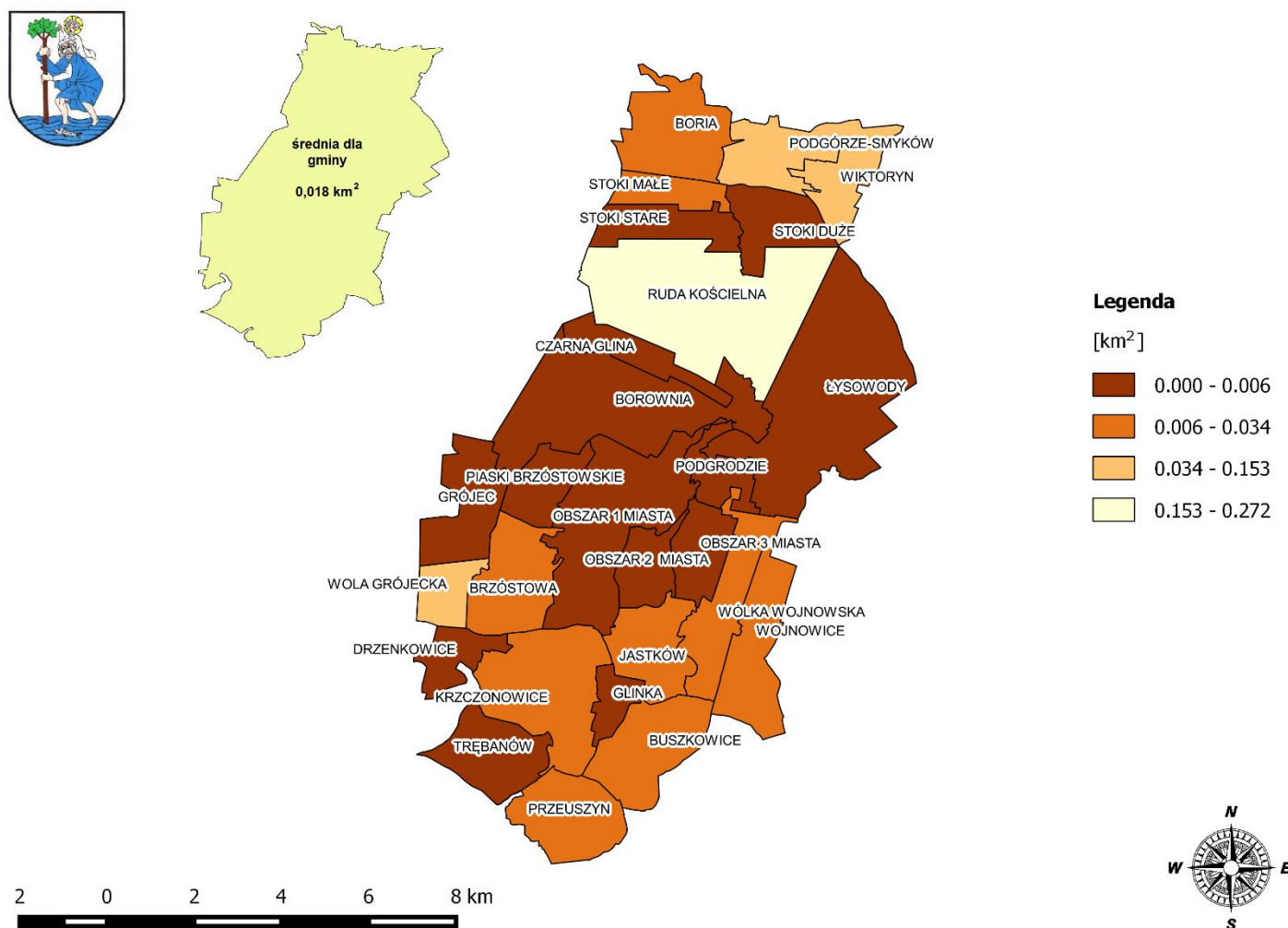
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie

Mapa 17 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie

Mapa 18 Rozkład wartości wskaźnika „powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Tabela 5 Analiza jakościowa – charakterystyka negatywnych zjawisk w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Sfera	Charakterystyka negatywnych zjawisk
Spoleczna	1. Patologiczne skutki długotrwałego bezrobocia. 2. Odpływ młodych, wykształconych osób poza teren gminy.
Gospodarcza	1. Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców (szczególnie ludzi młodych). 2. Brak systemu wsparcia sektora MŚP. 3. Brak warunków do rozwoju gospodarczego.
Przestrzenno-funkcjonalna	1. Brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych. 2. Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych. 3. Niski poziom i ilość zaplecza turystycznego i rekreacyjnego. 4. Niska estetyka i niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę społeczną (bariery dla osób starszych i niepełnosprawnych). 5. Brak dostosowania usług publicznych do osób starszych i niepełnosprawnych.
Techniczna	1. Zabytki wymagające remontów i modernizacji. 2. Lokalizacja budynków o złym stanie technicznym i nieuregulowanym stanie prawnym. 3. Architektura degradująca historyczne otoczenie i krajobraz.
Środowiskowa	1. Przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 dla fazy II, B(a)P, celu długoterminowego dla ozonu (rok). 2. Niedostateczna świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i gospodarowania środkami ochrony roślin w rolnictwie. 3. Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, teren gminy usytuowany jest niekorzystnie. Zagrożenie powodziowe pochodzi ze strony rzeki Kamiennej. 4. Małe wykorzystanie alternatywnych źródeł energii.

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe problemy zostały spowodowane w głównej mierze przez zmiany strukturalne na rynku pracy, wynikające z istnienia na tym terenie Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, czego następstwem jest niedostosowanie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy oraz ich „wyuczona bezradność”. W ten sposób utrwała się sytuacja kryzysowa na terenie gminy, o której świadczą: negatywne trendy demograficzne (malejąca liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny i saldo migracji), wyższy od średniej w powiecie, województwie i Polsce: udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem i wyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Ponadto zauważa się niedostateczną ilość terenów zieleni urządzonej.

Z uwagi na istniejącą substancję mieszkaniową (w tym o charakterze socjalnym), obszar ten wykazuje wysoką kumulację problemów związanych z wykluczeniem społecznym oraz niedostosowaniem do potrzeb mieszkańców świadczonych usług społecznych. Zauważa się również niewystarczającą aktywność oraz świadomość ekologiczną społeczności lokalnej,

dlatego należy podjąć kompleksowe działania niwelujące wskazane powyżej najważniejsze problemy.

Występowanie ww. negatywnych zjawisk skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji obrazują zdjęcia wykonane w dniu 4 lipca 2016 roku podczas spaceru studyjnego połączonego z wizją lokalną, przeprowadzonego przez pracownika Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie.

Fotografia 1 Budynki zlokalizowane przy Urzędzie Gminy oraz Zespole Opieki Zdrowotnej w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 2 Dom Kultury w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 3 Róg ul. Długiej i ul. Opatowskiej w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 4 Ulica Długa w Ćmielowie – widok w kierunku ul. Opatowskiej

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 5 Zabudowa mieszkaniowa przy ul. Długiej w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 6 Budynki przy ul. Jasnej w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 7 Ulice Rynek i Przesmyk w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Fotografia 8 Ulica Szydłowiecka w Ćmielowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów na lata 2014–2020 zatwierdzona uchwałą Nr XXXV/275/2014 Rady Miejskiej w Ćmielowie z dnia 19 stycznia 2014 roku na podstawie analizy SWOT wskazuje, że „w gminie standard życia jest raczej niższy niż przeciętny”, „jakość życia jest przeciętna, szansę na poprawę mieszkańcy wiążą z modernizacją i rozbudową infrastruktury technicznej, która przyczyni się do zwiększenia poziomu życia mieszkańców oraz rozwoju przedsiębiorczości”, i „(...) warunki ekonomiczne są bardzo trudne. Panuje trudna sytuacja materialna, czemu sprzyja wysokie bezrobocie, szansę na poprawę bytu upatruje się w rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia”. W związku z tym koncepcja rewitalizacji to pobudzenie przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców wraz z włączeniem społecznym osób wykluczonych na obszarze centrum społeczno-gospodarczego Ćmielowa, co wpisuje się w misję rozwoju gminy: „Gmina Ćmielów obszarem rozwoju gospodarczego i społecznego”, a także w cele bezpośrednie I i II oraz ich kierunki. Strategia określa 4 cele bezpośrednie:

- I. Rozwój infrastruktury technicznej.
- II. Pobudzenie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców oraz tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy.
- III. Rozwój turystyki.
- IV. Aktywizacja obszarów wiejskich.

Jednym z kierunków rozwojowych wynikających z celu I jest „Rewitalizacja miasta” Stwierdzono, że „Przestrzeń miejska Ćmielowa wymaga podjęcia skutecznych działań zmierzających do opracowania i wdrożenia programu zmierzającego do odnowy estetycznego wyglądu z zachowaniem charakteru zabytkowej formy zabudowy i funkcjonalności, a także poprawy bezpieczeństwa w mieście” (str. 57).

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ćmielów*⁷ wskazano, że główny obszar przekształceń i promocji rozwoju oraz aktywizacji gospodarczej gminy stanowią m.in.: „tereny przeznaczone pod zorganizowaną działalność inwestycyjną, położone głównie w centralnej części gminy, w tym miejscowości Ćmielów” (str. 163). Miejscowość Ćmielów (z podkreśleniem jej roli jako „centrum gminnego”, została w ww. studium określona jako jeden z obszarów, które w pierwszej kolejności wymagają rehabilitacji i przekształceń pod kątem porządkowania i realizacji nowej zabudowy (str. 159).

⁷ Uchwała Rady Miejskiej w Ćmielowie Nr XXIV/203/2013 z dnia 24 stycznia 2013r. w sprawie: uchwalenia III zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Ćmielów.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, wyznaczony do rewitalizacji obszar powinien cechować się nie tylko szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, ale też musi mieć istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Wyznaczony obszar rewitalizacji usytuowany jest w południowo-zachodniej części Miasta Ćmielów i stanowi jego centrum społeczno-gospodarcze. Przebiega tu droga wojewódzka nr 755 łącząca Ostrowiec Świętokrzyski z miejscowością Kosin w województwie lubelskim. Z uwagi na to, że jest to główny ośrodek gminy, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne. Na obszarze znajdują się takie miejsca i obiekty, jak m.in.: Urząd Miasta i Gminy Ćmielów, Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Urząd Pocztowy, Hotel Dom Stażysty, Plac Targowy, park miejski, Dom Kultury, bank, sklepy spożywcze i wielobranżowe, liczne obiekty handlowo-usługowe i inne.

Potencjałami tego obszaru są tradycje ceramiczne (Fabryka Porcelany w Ćmielowie) i atrakcja turystyczna „Żywe Muzeum Porcelany”, które w 2015 roku otrzymało II miejsce w 5. edycji plebiscytu „7 nowych cudów Polski” organizowanym przez National Geographic Traveler⁸. Ćmielów związany jest z długotrwałą tradycją ceramiki, która charakteryzuje to miejsce i jest jego wizytówką. Historia produkcji porcelany w mieście sięga początków XIX wieku. Walerami Miasta Ćmielów są również zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego, położenie w sąsiedztwie większego ośrodka miejskiego – Ostrowca Świętokrzyskiego oraz aktywna działalność Domu Kultury. Potencjały te zostaną wykorzystane do kontynuacji procesu rewitalizacji na obszarze Ćmielowa, a tym samym do rozwiązania zidentyfikowanych problemów.

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest obiekt dziedzictwa kulturowego (zabytek wpisany do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego)⁹:

- zespół kościoła parafialnego, nr rej.: A.598/1-4 z 18.03.1957, z 28.10.1971 i z 20.05.2977 :
 - kościół pw. Wniebowzięcia NMP, 1509, XVII–XIX w.,
 - dzwonnica,
 - kostnica,
 - ogrodzenie z bramą.

Jednocześnie, z uwagi na najważniejsze znaczenie w rozwoju gminy, miasto gromadzi największą liczbę sprzeczności i konfliktów rozwojowych, które prowadzą do jego degradacji

⁸ Strona internetowa National Geographic Polska, national-geographic.pl, inf. z dnia 8 lipca 2016 r.

⁹ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl, inf. z dnia 01.07.2016 r.

technicznej i kumulacji problemów społeczno-gospodarczych. Ponadto, z związku z lokalizacją na tym terenie największej koncentracji substancji mieszkaniowej, obszar ten wykazuje wysoką kumulację problemów związanych z wykluczeniem społecznym oraz niedostateczną możliwością zaspokojenia potrzeb w zakresie świadczonych usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych w stosunku do zapotrzebowania zgłaszanego przez mieszkańców.

Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Spis fotografii

Fotografia 1 Budynki zlokalizowane przy Urzędzie Gminy oraz Zespole Opieki Zdrowotnej w Ćmielowie	45
Fotografia 2 Dom Kultury w Ćmielowie	45
Fotografia 3 Róg ul. Długiej i ul. Opatowskiej w Ćmielowie.....	46
Fotografia 4 Ulica Długa w Ćmielowie – widok w kierunku ul. Opatowskiej.....	46
Fotografia 5 Zabudowa mieszkaniowa przy ul. Długiej w Ćmielowie.....	47
Fotografia 6 Budynki przy ul. Jasnej w Ćmielowie	47
Fotografia 6 Ulica Rynek i ul. Przesmyk w Ćmielowie.....	48
Fotografia 10 Ulica Szydłowiecka w Ćmielowie.....	48

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Ćmielów na tle kraju, województwa i powiatu	4
Mapa 2 Podział Gminy Ćmielów na jednostki strukturalne	7
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	16
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	18
Mapa 5 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	20
Mapa 6 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	22
Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	24
Mapa 8 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim	25
Mapa 9 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Ćmielów	27
Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk we wszystkich sferach w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów – wskaźnik syntetyczny	31
Mapa 11 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Ćmielów	33
Mapa 12 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Ćmielów	35

Mapa 13 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów	36
Mapa 14 Rozkład wartości wskaźnika „Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	38
Mapa 15 Rozkład wartości wskaźnika „Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	39
Mapa 16 Rozkład wartości wskaźnika „Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	40
Mapa 17 Rozkład wartości wskaźnika „Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	41
Mapa 18 Rozkład wartości wskaźnika „Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Ćmielów	42

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ćmielów	13
---	----

Spis tabel

Tabela 1 Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Ćmielów (stan na koniec 2014 roku)	8
Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Ćmielów w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	10
Tabela 3 Potencjały lokalne w podziale na jednostki pomocnicze na terenie Gminy Ćmielów	28
Tabela 4 Analiza ilościowa wybranych wskaźników dla obszaru rewitalizacji Gminy Ćmielów (dane za 2014 rok)	37

Tabela 5 Analiza jakościowa – charakterystyka negatywnych zjawisk w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.....	43
---	----

Załącznik 1. Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Ćmielów

Zestawienie wskaźników dla poszczególnych sołectw w porównaniu do średniej dla miasta i gminy, powiatu, województwa i Polski w 2014 roku																																			
Sfery	L.p.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sołectwa i obszary miasta																								Średnia dla gminy	Średnia dla powiatu	Średnia dla województwa	Średnia dla Polski				
				Boria	Borownia	Buszkowice	Brzostowa	Czarna Głina	Drzenkowice	Glinka	Grójec	Jastków	Krzczonowice	Łysowody	Piaski Brzostowskie	Podgrodzie	Podgórze-Smyków	Przeuszyń	Ruda Kościelna	Stoki Duże	Stoki Małe	Stoki Stare	Trębanów	Wiktoryn	Wola Grójcka	Wólka Wojnowska	Wojnowice					Obszar I Miasta Cmielów	Obszar II Miasta Cmielów	Obszar III Miasta Cmielów	
SPOŁECZNA	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	13,9	19,4	21,7	15,0	0,0	15,5	18,5	18,4	15,7	19,1	17,9	14,6	18,1	9,9	19,4	18,4	19,0	17,2	16,5	11,1	11,2	18,6	17,3	26,0	18,9	14,4	16,4	16,4	15,9	17,0	18,0	
	2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	60,8	61,1	55,1	62,9	60,0	69,0	48,1	58,6	57,9	61,4	64,3	65,4	58,3	63,4	59,9	62,3	45,6	59,4	56,0	46,3	67,4	58,5	63,9	58,8	62,0	62,9	61,3	61,7	62,4	62,6	63,0	
	3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	25,4	19,4	23,2	22,0	40,0	15,5	33,3	23,0	26,4	19,5	17,9	20,0	23,6	26,7	20,7	19,3	35,4	23,4	27,5	42,6	21,3	22,9	18,8	15,3	19,0	22,7	22,3	21,9	21,6	20,4	19,0	
	4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	65	64	82	59	67	45	108	71	73	63	56	53	71	58	67	61	119	68	78	116	48	71	56	70	61	59	63	62	60	60	59	
	5.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	12,6	27,3	14,7	12,8	16,7	12,5	0,0	13,6	11,7	5,2	5,6	12,1	11,9	5,5	9,6	9,9	8,3	5,3	27,5	8,0	8,3	30,4	12,0	7,8	15,8	9,1	11,8	12,2	10,6	9,5	7,5	
	6.	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	68,8	16,7	75,0	50,0	0,0	80,0	0,0	59,5	83,3	100,0	100,0	53,3	80,0	50,0	69,2	64,3	66,7	100,0	64,3	50,0	60,0	57,1	31,3	91,7	56,0	72,0	63,5	60,3	39,2	41,9	41,6	
	7.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	4,8	11,1	2,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	6,1	6,2	4,1	3,6	5,3	5,6	4,0	7,0	5,1	7,8	12,1	1,9	5,6	3,4	3,4	5,7	26,3	19,5	14,8	11,8				
	8.	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	79,3	85,7	27,9	92,1	0,0	66,7	0,0	89,7	53,6	88,1	40,0	80,9	30,8	58,8	34,1	45,2	46,7	27,3	53,3	66,7	50,0	36,4	50,0	39,7	62,4	73,0	47,5	63,2				
	9.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	43	83	20	30	0	0	0	46	56	36	36	40	28	17	31	44	51	31	110	19	45	25	19	53	87	56	49	51	25	20	19	
	10.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	33	56	20	18	0	0	0	36	56	36	36	33	14	12	26	66	38	47	99	0	22	25	29	46	74	55	51	45	24	21	17	
	11.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	szt.	5	83	10	4	0	0	0	11	17	18	36	15	14	0	9	9	38	0	44	0	22	0	0	8	30	31	14	17	17	15	11	
	12.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	33	28	0	15	0	0	0	17	17	18	36	26	0	12	18	9	25	31	55	0	0	8	0	15	37	31	17	22	11	16	11	
	13.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	19	0	0	7	0	0	0	6	11	18	36	8	14	12	22	18	0	0	55	19	0	0	0	0	21	19	14	13	7	6	6	
	14.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	1	1	1	
	15.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9	36	11	0	0	13	4	0	0	55	0	0	0	5	4	10	3	4	6	5	3	2	
	16.	Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej (dane dla gminy)	%	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	56,6	63,1	64,5	64,6	
	17.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (dane dla gminy)	%	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	56,5	58,0	57,6	58,6	
	18.	Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (dane dla gminy)	%	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	72,8	76,4	79,4
	19.	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców	szt.	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	17	20	23	
	20.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję	%	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	67,0	72,3	65,2
	21.	Frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku	%	62,6	70,0	72,9	57,4	50,0	68,6	54,5	60,7	64,0	53,2	47,8	59,5	48,3	63,0	60,5	62,4	35,5	44,2	54,7	44,7	60,0	57,1	48,8	71,4	57,5	55,3	61,7	58,2	44,8	53,3	47,2	
	22.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	24	30	33
GOSPODARZA	23.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	8	0	7	9	0	8	0	7	13	3	17	5	5	12	5	7	6	5	4	8	12	1	8	6	9	10	7	8	12	11	12	
	24.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	607	903	872	1071
	25.	Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (dane dla gminy)	szt.	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	66	71	93	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	26.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych po działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km²	0,024	0,000	0,009	0,014	0,000	0,000	0,000	0,006	0,009	0,009	0,000	0,000	0,000	0,153	0,009	0,272	0,000	0,009	0,000	0,000	0,071	0,050	0,034	0,014	0,000	0,002	0,004	0,018				
	27.	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem	%	81,5	64,3	82,8	91,3	0,0	70,6	90,9	78,9	87,0	90,4	12,5	55,1	100,0	96,8	74,0	84,1	77,4	100,0	100,0	79,3	96,8	100,0	89,4	81,1	92,6	86,3	84,1	84,0				
TECHNICZNA	28.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	0	0	0	0	0	0	38	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0	0	7	10	17	19	
	29.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	82,7	92,9	100,0	100,0	75,0	100,0	63,6	96,4	84,4	72,6	87,5	95,8	72,4	92,1	65,8	97,6	90,3	56,5	97,0	62,1	100,0	71,1	83,3	66,2	100,0	76,7	99,6	90,2				
	30.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	0,0	0,0	0,0	30,9	0,0	0,0	0,0	30,1	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,4	31,7	22,2	19,5				
ŚRODOWISKOWA	31.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0				
	32.	Położenie na terenie objętym formami ochrony przyrody*	TAK/ NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK				
	33.	Położenie na terenach zalewowych	TAK/ NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK				

	• Dotyczy wyłącznie następujących form ochrony przyrody: obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy	Wskaźniki mierzone ogółem dla gminy (nieporównywane do średniej dla gminy)	Wskaźniki wypadające niekorzystnie w porównaniu do średniej dla gminy	Wskaźniki dla gminy wypadające niekorzystnie w porównaniu do średniej dla co najmniej dwóch jednostek: powiatu, województwa i kraju	Wskaźniki nr 1-4, 21, 26-31 - na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Cmielów Wskaźniki nr 5, 6 - na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim Wskaźniki nr 19, 20 - na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach Wskaźniki nr 7-15 - na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej Wskaźnik nr 23 - na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Kielcach Wskaźniki nr 18, 22, 24, 25 - na podstawie danych ogólnodostępnych z GUS Wskaźniki nr 16, 17 - źródło: oke.lodz.pl Wskaźnik nr 32 - źródło: geoserwis.gdos.gov.pl Wskaźnik nr 33 - źródło: mapy.isok.gov.pl
--	--	--	---	---	--

L.p.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sołectwa																										GMINA	
			Boria	Borownia	Buszkowice	Brzostowa	Czarna Głina	Drzenkowice	Glinka	Grójec	Jastków	Krzczonowice	Łysowody	Piaski Brzostowskie	Podgrodzie	Podgórze-Smyków	Przeuszyń	Ruda Kościelna	Stoki Duże	Stoki Małe	Stoki Stare	Trębanów	Wiktoryn	Woła Grójcka	Wółka Wojnowska	Wojnowice	Obszar I Miasta Cmielów	Obszar II Miasta Cmielów		Obszar III Miasta Cmielów
1.	Powierzchnia poszczególnych sołectw	km ²	4,71	9,84	6,48	4,29	2,22	1,79	1,28	3,78	3,40	6,82	13,29	2,31	1,48	4,27	4,07	13,01	3,00	1,75	2,66	3,62	2,34	1,75	3,21	5,14	8,72	2,14	2,45	119,82
2.	Liczba ludności w poszczególnych sołectwach	szt.	209	36	198	672	10	58	27	526	178	220	28	755	72	172	227	228	79	64	91	54	89	118	208	262	1533	876	721	7711
3.	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy ogółem	%	3,9	8,2	5,4	3,6	1,9	1,5	1,1	3,2	2,8	5,7	11,1	1,9	1,2	3,6	3,4	10,9	2,5	1,5	2,2	3,0	2,0	1,5	2,7	4,3	7,3	1,8	2,0	100,0
4.	Udział ludności sołectwa w liczbie ludności ogółem	%	2,7	0,5	2,6	8,7	0,1	0,8	0,4	6,8	2,3	2,9	0,4	9,8	0,9	2,2	2,9	3,0	1,0	0,8	1,2	0,7	1,2	1,5	2,7	3,4	19,9	11,4	9,4	100,0
5.	Problemy w sferze społecznej	szt.	9	8	5	5	6	4	4	5	7	8	6	4	6	2	5	3	7	7	13	7	2	5	1	5	10	11	8	
6.	Problemy w sferze gospodarczej	szt.	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1		
7.	Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	szt.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	0	2	0	2	1	1	2	0	0	0	2	1	1	1	
8.	Problemy w sferze technicznej	szt.	3	2	2	1	3	2	3	0	2	3	3	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2	3	3	3	0	2	1	
9.	Problemy w sferze środowiskowej	szt.	2	2	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	
	Suma	szt.	15	15	11	9	13	10	10	10	11	14	12	11	13	6	12	7	14	14	19	13	5	10	6	12	12	16	13	